



## DANMARK I ASIEN

### - EN PRIORITERING AF FREMTIDEN

Forord .....	2
Velkommen til Asiens århundrede .....	3
DEL I: De nye økonomiske muligheders kontinent.....	4
Er høj vækst også grøn vækst? .....	6
Kontinent med uafsluttede konflikter .....	7
Fattigdom – Asiens akilleshæl? .....	9
DEL II: Hvad Danmark vil, kan og skal i Asien .....	10
Partnerskaber og netværk: Vejen frem både i Danmark og i Asien .....	11
Et mere stabilt Asien med vilje til større ansvar for at skabe en fredelig verden .....	12
Regional integration i Asien – og mellem Asien og Europa .....	13
Dansk bidrag til løsning af konflikter i Asien .....	14
En forstærket indsats for menneskerettigheder i Asien .....	16
Imødegåelse af radikaliserings og terror i Asien .....	16
Danske miljø- og energikompetencer gavner Asien .....	17
Globalisering til fordel for de fattige – dansk bistand de kommende år .....	20
Frihandel med Asien .....	24
Større økonomisk samkvem med Asien – fokus på dansk eksport .....	25
Asiater skal investere i Danmark og rejse til Danmark .....	29
Danske virksomheder repræsenterer danske værdier .....	31
Danskere og asiater skal uddanne sig og forske sammen .....	33
Danskere og asiater i tæt samspil .....	36

## FORORD

Danmark har længe været aktiv i Asien – men vi er først nu for alvor ved at indrette os på Asiens rolle som globaliserings lokomotiv.

Skal Danmark klare sig godt i globaliseringen, skal vi alle blive bedre til at udnytte de muligheder Asien byder på. Det handler om at fremtidssikre vores velfærd. Strategien ”Danmark i Asien – en prioritering af fremtiden” er regeringens samlede bud på prioriteterne for, hvordan mulighederne og udfordringerne i Asien skal tackles. Afsættet er Regeringens Globaliseringsstrategi og Udenrigsministeriets Globaliseringsanalyse fra sidste år.

Asien rummer store markeder for danske virksomheder, nye muligheder for samarbejde indenfor forskning & udvikling og uddannelsessamarbejde, og nye muligheder for gensidige investeringer.

Men Asien rummer også betydelige udfordringer. Terrorisme, spredning af masseødelæggelsesvåben og potentielle konflikter, hvor nogle af dem kan have globale konsekvenser.

Asiens befolkninger nyder godt af de imponerende økonomiske fremskridt – men hovedparten af verdens fattige bor fortsat i Asien. Samtidig er de enorme

miljømæssige udfordringer skabt af den økonomiske vækst mærkbare for alle.

*Danmark gør det godt i Asien – men vi kan gøre det bedre*

For at styrke Danmarks position i Asien overfor de asiatiske regeringer, virksomheder og befolkninger er det vigtigt, at alle aktører i Danmark spiller ind med hele paletten af vores kompetencer. Vi skal være opmærksomme på hinandens styrkefordele og blive bedre til at udnytte disse optimalt.

Regeringen vil gøre sit for at udvikle samarbejdet med Asien gennem styrkede politiske kontakter, flere aftaler som kan berede vejen for samarbejde og ved at arbejde for øget interregional integration mellem Europa og Asien.

Vi vil samarbejde med Asien for at bekæmpe fattigdom og forbedre menneskerettighederne. På miljø- og energiområdet skal danske kompetencer være asiatiske regeringers førstevalg til at hindre miljøødelæggelser, klimaforringelser og sikre et bæredygtigt energiforbrug.

Dansk eksport til Asien skal vokse hurtigere end i dag. Vores eksport stiger langsommere end vores konkurrenters og mindre end væksten i de asiatiske økonomier. Det skal der gøres noget ved.

Danmark skal positionere sig som en oplagt samarbejdspartner på uddannelses- og forskningsområdet, hvor Asien i de kommende årtier vil blive et nyt kraftcenter.

Regeringen vil løbende overveje nye tiltag for at styrke Danmarks politik i Asien og varetage danske interesser i Asien. For at sikre løbende udvikling af danske indsatser vil der blive etableret et Asien Forum bestående af repræsentanter fra statsadministrationen, erhvervslivet, civilsamfund og forskningsverdenen.

Per Stig Møller, Udenrigsminister



Ulla Tørnæs, Udviklingsminister



## Velkommen til Asiens århundrede

Asiens vægt i verdensøkonomien er større end USA's og større end EU's. Og den er voksende.

Asien er også mangfoldighedens kontinent - sprogligt, kulturelt, religiøst og politisk. Også økonomisk er forskellene enorme med nogle af verdens rigeste lande som Japan og Singapore og en række af de fattigste som Bangladesh, Laos og Nepal. Ligeså er den økonomiske fremgang ofte ulige fordelt mellem landene og internt i landene. I denne strategi opfattes Asien som gående fra Japan i øst til Afghanistan i vest. Centralasien og Rusland indgår ikke. Asiens mangfoldighed gør, at en kortfattet analyse af udviklingen nødvendigvis må være forenklet.

Derfor tages udgangspunkt i den hovedtendens, at særligt Kina og Indien er i færd med at indhente nutidens rige lande i økonomisk vægt. Den økonomiske virkelighed og fremtidsudsigter står klart: Japan er fortsat verdens anden største økonomi. Kina ligger på en plads som verdens fjerdestørste og forudses at blive verdens største senest i midten af dette århundrede. Korea er nummer 10. Og Indien er pt. nummer 9 men forventes at blive en af verdens største økonomier i midten af dette århundrede.

Der er også fuld fart på den økonomiske integration i Asien. Asiatiske lande er i gang med frihandelsaftaler med hinanden og med andre regioner som EU, med USA og med lande i Latinamerika. I Asien er verdens største frihandelsområde med potentielt 3 mia. forbrugere i sin vorden. ASEAN, som er de ti sydøstasiatiske lande, er omdrejningspunktet.

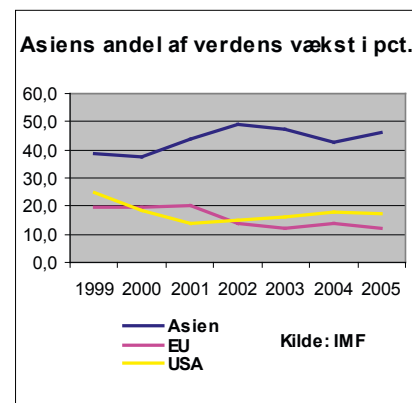
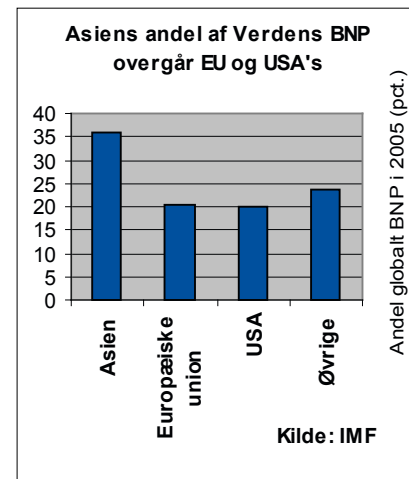
Potentialet for størstilet politisk og økonomisk integration eksisterer side om side med ulmende konflikter med global rækkevidde. Og de fleste asiatiske lande kæmper med stigende miljøproblemer. Endelig er demokrati og menneskerettigheder ikke solidt forankret i hele regionen.

Danmark må tage bestik af udviklingen og indrette sin samlede politik over for Asien, så vi udnytter mulighederne og håndterer udfordringerne i tide.

I strategiens første del analyseres de nye økonomiske og politiske muligheder samt de udfordringer, der også følger med i form af sociale spændinger, miljøbelastning, uløste konflikter og manglende politisk integration.

På baggrund af analysen introduceres i strategiens anden del, de danske prioriteter for samarbejdet med Asien. Vi vil gerne meget i Asien. Samtidig må der prioriteres. Det er de fremhævede prioriteter et bevidst udtryk for. Strategien i

sig selv angiver prioriteter, men udløser ikke nye midler.



## DEL I: DE NYE ØKONOMISKE MULIGHEDERS KONTINENT

Asien udgør en stadigt voksende del af verdensøkonomien; jf. graf på foregående side. Kinas fortsatte udvikling er spektakulær med vækstrater på ca. 9-10% i de sidste tyve år. I 2006 rekordhøj på 10,7%. Og fire af verdensøkonomiens tolv største økonomier findes i Asien med Japan, Kina, Indien og Korea.

Asiens vækst er ikke kun Kinas eksport- og investeringseventyr. Japan med verdens næststørste økonomi befinder sig nu i en mere gunstig situation med udsigt til økonomisk vækst drevet frem primært af indenlandsk efterspørgsel.

Indien har i en årrække haft vedvarende høj vækst fremdrevet af indenlandsk efterspørgsel og en massiv udvikling af servicesektoren. Landet er samtidig det bedste eksempel på, hvordan teknologispringet i IT-udviklingen har forstærket de positive effekter af den økonomiske globalisering til gavn for et helt land.

De ti sydøstasiatiske lande, der samarbejder i organisationen ASEAN, er også godt med på de høje vækstrater – og fremstår i dag som alternative produktionslande til Kina. Og Korea er verdens 10. største økonomi med en massiv prioritering af, IT, forskning og udvikling.

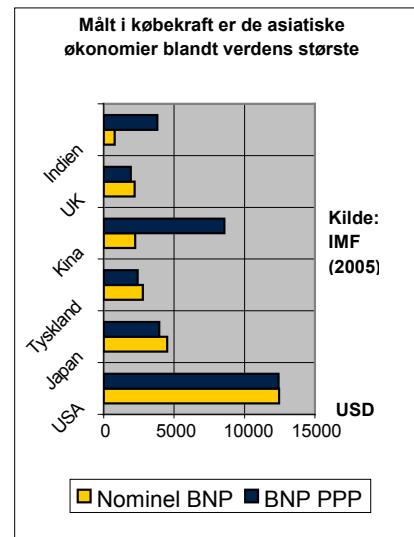
Asiens nye økonomiske styrke viser sig på mange måder. Danske virksomheder bruger de lavere produktionsomkostninger til at øge deres internationale konkurrenceevne. Det frigør ressourcer til fremadrettet produktudvikling og innovation.

Forbrugerne oplever det i form af billige forbrugsvarer, idet en stor del af Asiens vækst er eksportdrevet. Analyser viser, at hver eneste dansker sparer ca. 2500 kr. om året i privatforbruget på lavere importpriser, bl.a. som følge af den stigende samhandel med Asien.

Den nye vægtforskydning i retning af Asien viser sig også monetært, hvor Kina overtog 1. pladsen fra Japan i 2006 med hensyn til valutareserver – beholdningen overstiger en billion dollars. Også i økonomier som Taiwan, Korea, Hongkong, Indien og Singapore ophobes store reserver.

Der er fokus på, hvordan Asien placerer sin nye rigdom og investerer i udlandet. Der vil være interesse for og kamp om at tiltrække asiatiske investeringer i udlandet. Og her skal Danmark sikre sig sin andel. Det er med til at fremtidssikre vores vækst og velfærd.

Om få år vil kinesiske og indiske mærker være kendt verden over, ligesom amerikanske, japanske, koreanske og europæiske er det i dag.



Asiens stigende tyngde indenfor innovation afspejles i stigningen i patenter og viser, at der også på forskning og udvikling er potentiale for større samarbejde.

Bare Nordøstasien står i 2006 for 25% af Verdens samlede patentsøgninger. Og Sydkorea passerede i 2006 Frankrig og UK på rangstigen som verdens nummer fire. Den andel af bruttonationalproduktet, der går til forskning & udvikling i Kina er hastigt stigende. Der er et stykke vej endnu fra udelukkende 'Made in China' til 'created in China', men det er den vej udviklingen går.

Den meget høje og stabile vækst i en række asiatiske lande skaber store grupper af købedygtige forbrugere, særligt i Kina, Indien og Sydøstasien. Disse lande har tilsammen mere end 3,5 mia.

indbyggere. Heraf har mere end 500 mio. mennesker en købekraft som svarer til en gennemsnits europæer. Højtudviklede økonomier som Japan og Sydkorea har nok lavere vækstrater, men tilbyder til gengæld en mere sofistikeret efterspørgsel, som passer godt til det danske udbud af højkvalitets-produkter indenfor fødevarer, design, biotek, mv.

### **Muligheder og udfordringer for fortsat vækst i Asien**

Asien har over de sidste årtier skabt høj vækst. Der er gode muligheder for, at den økonomiske vækst i Asien fortsætter på et højt niveau også i de kommende år. De asiatiske lande står overfor en dobbelt udfordring. Der er den fortsatte kamp for at reducere fattigdommen, samtidig med at den økonomiske succes også medfører egne nye udfordringer, herunder social ulighed, miljø- og ressourceproblemer.

Derfor kan der peges på en række områder i såvel den globale økonomi som internt i Asien, der kan risikere at medføre en økonomisk opbremsning i Asien med lavere men dog fortsat positive vækstrater.

Det er den generelle forventning at markederne i vid udstrækning kan korrigere ubalancerne. En eventuel

amerikansk recession må forventes at indvirke negativt på vækstmulighederne i Asien. Imidlertid er de asiatiske økonomier i dag ikke så afhængige af den amerikanske efterspørgsel som tidligere. IMF har således beregnet, at det indenlandske forbrug i Asien vil øges med hele 7 pct. i 2007. Alene i Kina vokser forbruget blandt private husstande gennemsnitligt 10 pct. om året - det hurtigst voksende i verden. Faktisk

overstiger det asiatiske forbrugermarked allerede det amerikanske, hvis der korrigeres for købekraft. Sammenfattende må en recession i USA derfor forventes at mindske den asiatiske vækst, men næppe at føre til en global økonomisk krise.

En anden risiko er voksende protektionisme mod asiatiske produkter. Sådant protektionisme vil formentlig ramme de protektionistiske lande hårdere end Asien, som nok vil få lavere vækst, men på grund af egen intern dynamik fortsat vil vokse.

En anden risiko er økonomiske, sociale og miljømæssige problemer internt i Asien. Eksempelvis udfordres væksten i Kina af social uro, miljø- og ressourceproblemer samt korrupsion og det finansielle systems skrøbelighed. Hertil kommer, at i hele Asien skal de infrastruktur-mæssige, teknologiske og innovationsdrevne investeringer forøges, hvis den høje vækst skal fremtidssikres.

En ny asiatisk krise vil dog forde en tids-mæssigt sammenfaldende og dramatisk forværring af flere af disse interne problemer. Risikoen herfor vurderes som begrænset. Det udelukker dog ikke korrektioner og mindre tilbageslag undervejs.

Samlet set er vurderingen dog, at den langsigtede tendens fortsat vil være høj økonomisk vækst i Asien.

## Er høj vækst også grøn vækst?

Høj vækst i Asien medfører også miljømæssige udfordringer. Der er negative konsekvenser for det lokale miljø og effekter på det globale klima af den høje vækst. Samtidig øges regionens behov for energi- og naturressourcer. En række asiatiske lande er allerede blandt verdens førende udledere af klimagasser.

Potentielt er de miljømæssige udfordringer samlet set så store, at de uden aktiv indsats fra landene selv – og omverdenen – kan brænde Asiens fremskridtsmuligheder op. Det kinesiske miljøministerium vurderer eksempelvis, at mindst 2 procent af Kinas årlige vækst sluges af miljøomkostninger.

Den europæiske industrialisering var heller ikke uden omkostninger. Vi har lært, at det kan gøres bedre – i forhold til energiforbrug. Og mere harmonisk – i forhold til miljøet. Endelig er der den fælles udfordring fra klimaforandring.

Den høje vækst medfører også kraftig befolkningstilvækst i byerne. Ifølge Worldwatch Institute vil Asien i 2015 have 253 byer med mellem 1 og 5 millioner indbyggere, mod 59 i Afrika og 65 i Latinamerika. I Kina foregår således verdens hidtil største vandring fra land til by med et stort antal migrantarbej-

dere. Det medfører et enormt pres på byressourcerne og nye behov for alt fra energieffektivisering til affaldshåndtering. Asiatiske megabyer topper også den globale liste over storbyer med den højeste luftforurening. FN vurderer, at 600.000 mennesker dør for tidligt hvert år i Asien alene som følge af luftforurening.

Vandmangel og dalende vandkvalitet pga. forurening er også en udfordring, som vil kræve en indsats. Mens en person i Asien i gennemsnit har 4.200 kubikmeter vand til rådighed årligt er det globale gennemsnit på 7.000 kubikmeter.

Kraftig afskovning og ulovlig tømmerhugst er et omfattende problem i særligt Sydøstasien, hvor voldsomme skovbrande medfører enorme CO<sub>2</sub>-udslip foruden ødelæggende konsekvenser for biodiversiteten og menneskers sundhed.

De asiatiske lande er klare over, at de står over for kolossale udfordringer. Kina har eksempelvis ambitiøse mål i landets nyeste femårsplan for energieffektivisering og integration af miljøhensyn. Landet har samtidig afsat 1.100 mia. kr. til formålet. Erfaringerne fra Asien viser dog, at der ofte er langt fra de politiske målsætninger til konkrete resultater på miljøområdet.

## *Det voksende energiforbrug i Asien*

Asien ventes i løbet af få år årligt at forbruge 20 procent af verdens energi. Alene i Kina forventes energiforbruget i 2030 at være dobbelt så stort som i dag. Asiens stigende energibehov vil kunne få ødelæggende konsekvenser for det globale klima og miljø. Dette skyldes bl.a., at en række lande, herunder Kina og Indonesien, fortsat vil være dybt afhængige af forurenende kulkraft. Udledningen af drivhusgasser vil også stige markant, hvor Kina forventes at blive verdens største udleder af CO<sub>2</sub> indenfor det næste årti.

For at energimangel ikke skal hindre vækst og udvikling, samt at forurenin-gen inkl. klimapåvirkninger begrænses, er der et hastende behov for at udvikle alternative former for energi – fortrinsvis vedvarende energi – samt sikre at energieffektiviteten hurtigst muligt øges betragteligt.

Der er stigende opmærksomhed om disse problemstillinger i Asien og mange lande i regionen har allerede vedtaget ambitiøse politikker om energieffektivitet og brug af vedvarende energi. Eksempelvis har Kina vedtaget en lov om vedvarende energi, hvor det tilstræbes, at mindst 15 procent af landets energiforsyning i 2020 skal komme fra vedvarende energi. Indien har sågar oprettet et selvstændigt ministerium for vedvarende energi.

## Kontinent med uafsluttede konflikter

Der har ikke været større væbnede konflikter mellem staterne i Asien siden 1970'erne. Regionen omfatter dog alligevel et væld af spændingsfelter foruden voldelige konflikter med daglige tab af menneskeliv.

Samtidig med den hastige økonomiske fremgang er der i Asien kimen til konflikter, som kan blive de mest omfattende i form af tab af menneskeliv og global effekt: Til skrækscenarierne hører brug af atomvåben på eller omkring den koreanske halvø, en væbnet konflikt i Taiwanstrædet, eller en konflikt mellem Indien og Pakistan, som begge har atomvåben. En eskalering af disse konflikter vil kunne bremse Asiens opstigen. Voksende konkurrerende nationalisme mellem regionale stormagter kan have samme effekt.

Derudover er der en række andre væbnede konflikter i Asien, der kræver regionens og verdens opmærksomhed. De udspiller sig f.eks. i udviklingslande som Indonesien, Sri Lanka og Nepal. Nogle omfatter løsrivelsesbevægelser i enkeltregioner, andre tager form af konkurrerende krav om selve statsmagten. Afsættet for disse konflikter er ofte dybtliggende etniske og religiøse modsætninger, hvor nationalstaterne ikke har formået at sikre grundlæggende mindretalsrettigheder og bredt funderet

økonomisk udvikling. Den fortsatte konflikt i dele af Afghanistan bunder i religiøse og etniske modsætninger, men er også næret af regionale modsætningsforhold, og internationale terroristers forsøg på at genvinde tabt terræn.

Terrorisme er til stede i Asien. Terrorangreb har længe været anvendt i lokale konflikter. Det gælder f.eks. Sri Lanka, Indien, Filippinerne, Indonesien og Thailand. Men den internationale terrorisme, som har sit udspring i Mellemøsten, har i stigende grad søgt at få fodfæste i Asien. Det ser ud til at en målrettet kamp mod terror og for økonomisk udvikling inddæmmer problemet. Men risikoen er til stede. Skal selve grobunden for voksende radikalisering og ekstremisme fjernes, må landene i Asien og særlig de moderate islamiske lande levere økonomisk vækst, jobs og bekæmpelse af korrupsionen. Alle må have adgang til globaliseringens fordele, hvis rekrutteringsgrundlaget for terrorister og ekstremisme skal mindskes.

Den økonomiske vækst i Asien har været ledsaget af øgede forsvarsudgifter. Asien står nu for en femtedel af de globale militærudgifter. I 1985 var det kun en tiendedel. De regionale sikkerhedspolitiske strukturer i Asien er fortsat svage.

De relativt uforpligtende regionale sikkerhedsorganisationer fungerer primært som dialogfora. Det gælder f.eks. organisationen ASEAN Regional Forum, hvor EU deltager samt det nyligt etablerede Østasiatiske Topmøde (EAS). De nuværende Sekspartsforhandlinger om Nordkoreas atomprogram kan være første skridt til en mere effektivt sikkerhedspolitisk mekanisme for Nordøstasien.

Men interessen for øget politisk integration er stærkt til stede i Asien. De 10 ASEAN-lande i Sydøstasien har taget teten. De ønsker at integrere de omgivende asiatiske lande, herunder stormagterne Kina, Japan og Indien i et forpligtende multilateralt samarbejde. Alternativet kan være dominans igennem bilateral stormagtspolitik.

I Europa har vi for længst vænnet os til, at den konstante trussel om væbnet konflikt er afløst af økonomisk integration og politisk samarbejde.

I Asien består udfordringen i at tage skridtet fra et velfungerende økonomisk samarbejde til at indkapsle uløste territorialkonflikter og ulmende nationalisme i politisk samarbejde og regionale organisationer.



## Regionale organisationer i Asien

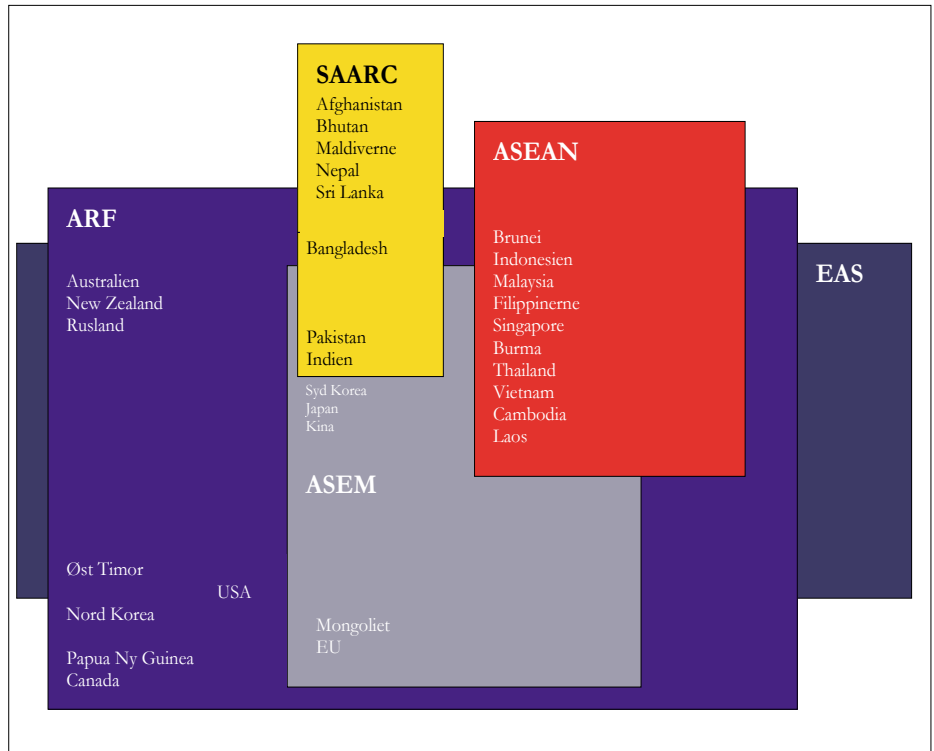
**ASEAN:** Association of Southeast Asian Nations. Etableret i 1967. ASEAN har til formål at styrke det økonomiske, sociale og kulturelle samarbejde mellem medlemslandene samt fremme fred og stabilitet i Sydøstasien. ASEAN står i centrum for asiatiske integration. ASEAN+3 (Japan, Kina og Sydkorea) er desuden et vigtigt regionalt forum.

**ARF:** ASEAN Regional Forum. Etableret i 1993. Formålet er at fremme dialog om politiske og sikkerhedsmæssige anliggender af fælles interesse i regionen. ARF er det primære sikkerhedspolitiske forum i Østasien.

**EAS:** East-Asian Summit. Pan-asiatiske forum for dialog om strategiske, politiske og økonomiske emner. Topmøderne afholdes årligt. Første gang var i Kuala Lumpur i 2005.

**SAARC:** South Asia Association for Regional Cooperation. Etableret i 1985. SAARC er en platform for de sydasiatiske medlemslande for økonomisk og social udvikling.

**SCO:** Shanghai Cooperation Organization. Etableret i 2001. Formålet er at styrke tilliden mellem medlemslandene og fremme regional stabilitet. Samarbejdet fokuserer bl.a. på bekæmpelse af terrorisme, separatisme og ekstremisme.



## Fattigdom – Asiens akilleshæl?

I Asien går det stærkt, men det er langt fra alle lande eller befolknings-grupper, der er med på vognen.

Spændvidden er stor i Asien – fra fremadstormende vækstøkonomier til nogle af verdens fattigste lande med svage stater.

Den økonomiske vækst har løftet hundreder af millioner mennesker ud af fattigdom. Antallet af mennesker, der lever for under \$1 om dagen er faldet fra 34 pct. i 1990 til 19 pct. i dag. En enestående bedrift, som især Kina og vækstlandene i Sydøstasien tegner sig for.

Alligevel er Asien uden sammenligning det sted i verden, hvor der er flest fattige. Over 600 millioner asiater lever stadig for under \$1 om dagen, mens 1,9 milliarder mennesker må klare sig for under \$2. Asien har rundt regnet tre gange så mange undervægtige børn og mennesker uden adgang til grundlæggende sanitet som Afrika og Latinamerika tilsammen.

Bag de flotte resultater i de store vækstøkonomier gemmer sig stadig enorme fattigdomslommer. Forskellen på fattig og rig er stor, og uligheden vokser. Alene i Indien lever mere end 300 millioner mennesker i ekstrem fat-

tigdom. Samtidig med at flere hundrede millioner indere har både vestlig købekraft og livsstil.

Foreløbige vurderinger indikerer, at i 2015 vil der i bedste fald stadig være 800 millioner asiater, der lever for under \$2 om dagen. I værste fald kan det dreje sig om 1,5 milliarder mennesker. Fattigdom vil blive ved med at være en udfordring i Asien – måske endda den største. Både i vækstlandene og i de svage stater.

Asien har vist, at økonomisk vækst er vejen frem. Nu handler det om at sikre at den bliver mere ligeligt fordelt. Et væsentligt element her er at fremme god regerings førelse, så regeringernes stigende indtægter kan bidrage til at trække flere ud af fattigdom. Andre elementer omfatter fortsat udvikling af den private sektor, herunder landbruget, som fortsat beskæftiger hovedparten af de fattige, og endelig af uddannelse og sundhed for at sikre at flere kan deltage i overgangen til industri- og servicesamfund. De konkrete udfordringer er forskellige fra land til land.

Asien kan få svært ved at fortsætte sin nuværende udvikling uden fremskridt på dette område og større fokus på vækstprocesser, der inddrager de fattige. Den massive fattigdom og voksende ulighed – landene og befolknings-grup-

per imellem – kan standse Asien. Sociale spændinger, øget ustabilitet i regionen og i de enkelte lande hører også til blandt de mulige fremtidsscenarier. Kina registrerede 87.000 større demonstrationer og andre tilfælde af social uro i 2005 – tæt på en fordobling i forhold til to år tidligere. En manglende indsats overfor fattigdom kan vise sig at blive Asiens akilleshæl.

Ansvarer ligger hos landene selv. Nogle befinder sig i en bedre position end andre, men ingen – heller ikke vækstøkonomierne – vil kunne løfte så stor en opgave alene. Det internationale samfund må hjælpe til.

## **DEL II: HVAD DANMARK VIL, KAN OG SKAL I ASIEN**

Danmark har en lang tradition for et stærkt og bredt engagement i Asien. Dette engagement skal styrkes i de kommende år.

Formålet med denne strategi er at pege på en række prioriterede områder, som er væsentlige for den videre udvikling af Danmarks politiske, økonomiske, udviklingspolitiske, kommercielle og investeringsmæssige samarbejde med Asien.

De overordnede mål for den danske indsats er:

- Sikre danske virksomheder, institutioner og andre aktører de bedst mulige betingelser for at drage fordele af globaliseringen gennem anvendelse af de muligheder, som Asien frembyder for produktion, investeringer, markeder, forskningssamarbejder og udveksling samt tiltrækning af asiatiske vidensarbejdere. Det er et bidrag til opretholdelse af den danske velfærdsmodel også i fremtiden.
- Fremme bæredygtig udvikling, fattigdomsbekæmpelse og sikring af menneskerettigheder i Asien for at fremme stabilitet og opdyrkningen af nye muligheder i Asien.

- Bidrage til øget global og regional sikkerhed gennem støtte til konfliktløsning og konfliktforebyggelse, bekæmpelse af terrorisme samt regional integration i Asien.
- Bidrage til miljøforbedringer i Asien, herunder tiltag til at begrænse globalopvarmning til gavn for alle.

Der følges dermed også op på målsætninger i regeringens og Udenrigsministeriets globaliseringsstrategier, der udkom i 2006.

I de næste afsnit præsenteres en række områder, hvor Danmark vil sætte ind i de kommende år for at sikre disse mål.

Danmark står ikke alene i Asien. På en række områder handler Danmark gennem EU, f.eks. i forbindelse med større udenrigspolitiske spørgsmål eller på handelsaftaleområdet, hvor EU har kompetencen. Hvor interessevaretagelsen sker gennem EU er opgaven at sikre at danske interesser og synspunkter varetages bedst muligt i den førte EU-politik. Det overvejes løbende, hvilke typer opgaver, der mest hensigtsmæssigt løses igennem Danmarks egen indsats eller igennem den vægt en samlet EU-politik giver. Danmark skal fortsat være i front i formuleringen af EU's økonomiske og politiske samarbejde med Asien. Særligt er der brug for en bredere, sam-

mentænkt og mere aktiv strategi for en stærkere placering af EU i Asien.

Skal det lykkes at markere Danmark stærkere i Asien er det afgørende at sikre et stærkt og innovativt samspil mellem aktører i Danmark – fra regeringen, Folketinget, danske regioner og kommuner, forskningen, erhvervslivet, interesseorganisationer, det civile samfund, NGO'er osv. under hensyntagen til de enkelte aktørers muligheder. Danmark er først alvor interessant for de asiatiske lande, når vi er tilstede med en tilpas kritisk masse af synlige kompetencer, som landene efterspørger, og et kontaktnet der gør os i stand til løbende at opfange økonomiske og politiske muligheder og udfordringer.

Et vigtigt element heri er de danske repræsentationer i Asien. Som en konsekvens af Udenrigsministeriets globaliseringsanalyse er disse repræsentationer blevet styrket. Denne udvikling vil fortsætte i takt med at Asien bliver en fortsat vigtigere spiller globalt.

Det er ikke kun danske virksomheder, der er i færd med at omstille sig til et globalt marked med nye muligheder. De danske borgere er også klar til globalisering. Det viser en meningsmåling, hvor næsten 80 % af danskerne ser globaliseringen og markedsåbning som en god mulighed.

## Partnerskaber og netværk: Vejen frem både i Danmark og i Asien

Det officielle Danmark skal deltage meget aktivt i varetagelsen og udviklingen af danske interesser i Asien. De asiatiske regeringer er ofte helt centrale beslutningstagere på samfundsøkonomiske områder og i en detaljeringsgrad, som vi ikke er vant til i Danmark.

Regeringens indsats skal understøtte og give nye muligheder for virksomhedernes, forskningsverdenens og andre danske aktørers handlemuligheder i Asien. Alle instrumenter skal i brug og nye udvikles for at placere Danmark optimalt. Det politiske samarbejde skal styrkes. Der skal indgås aftaler, som åbner dørene for danske aktører. Og der skal ydes aktiv assistance til den enkelte danske virksomhed fra danske repræsentationer og Danmarks Eksportråd.

Der er behov for at udbygge de bilaterale forbindelser til de asiatiske regeringer indenfor de områder, hvor Danmark har noget at byde på, herunder miljø, energi, videnskab, teknologi, forskning, uddannelse, arbejdsmiljø, design og rådgivning og erfaring med opbygning af et velfærdssamfund. Sådanne forbindelser kan bl.a. fremmes gennem øget anvendelse af specialattachéer på de danske repræsentationer.

Desuden spiller et udbygget uddannelse- og forskningssamarbejde samt et kulturelt og mellemfolkeligt samarbejde, hvor kontakter skabes og udvikles som grundlag for videre samarbejde, en væsentlig rolle.

Der er også behov for at udbygge samarbejdet i Danmark mellem de forskellige aktører for at sikre at Danmark udnytter vores kompetencer og chancer optimalt. Der er allerede en række netværk, herunder regelmæssige interministerielle møder om ASEM og asiatiske spørgsmål samt netværksmøder med danske resourcepersoner og interessegrupper om f.eks. Burma, Kina og Afghanistan.

For at understøtte det danske engagement vil der yderligere blive iværksat:

- Mere strategisk tilgang til gennemførelsen af besøg fra danske ministre, Folketingsudvalg og andre politikere i Asien med det mål at sikre optimal nytte af disse besøg og synliggørelse af danske kompetencer
- Tiltrække flere asiatiske ministre, erhvervsdelegationer og mediefolk til at besøge Danmark.
- Indgåelse af flere samarbejdsaftaler både generelle og sektorspecifikke.

- Etablering af et dansk Asien Forum bestående af repræsentanter fra statsadministrationen, erhvervsinteresser, civilsamfund og forskningsverden. Målet er igennem en årlig Asiendag at drøfte udviklingen i Asien og den danske indsats, herunder definere nye indsatsområder.
- På baggrund af arbejdet i Asien-Forum løbende at etablere rammeaftaler mellem Udenrigsministeriet og andre ministerier med henblik på at arbejde for prioriterede indsatsområder i et enkelt eller flere lande i Asien.
- Etablering af regelmæssig dialog med relevante asiatiske ministre indenfor forskning, uddannelse, teknologi, energi, miljø, arbejdsmiljø, udvikling etc. for at fremme konkret samarbejde.
- Etablering af yderligere landespecifikke netværk for danske resourcepersoner i forhold til asiatiske lande, hvor det skønnes relevant og udbytterigt.
- Tiltag til styrkelse af den nationale kompetence på Asien, herunder det sproglige og kulturelle område.

## Hvorfor indgår Danmark samarbejdsaftaler i Asien?

Aftalerne kan enten bredt dække samarbejdet med et givent land eller være indenfor en sektor; f.eks. miljø.

Aftaler fungerer som igangsættere for konkrete projekter og for yderligere samarbejde.

Aftaler fungerer som døråbnere for dansk erhvervsliv og andre organisationer i asiatiske lande som ofte er ganske centralistisk styrede.

Eksempelvis underskrev Danmark og Indien i 2005 en aftale om videnskabsamarbejde.

## Et mere stabilt Asien med vilje til større ansvar for at skabe en fredelig verden

Asien oplever enorme forandringer og fremskridt. Hovedudfordringen for det internationale samfund og Danmark bliver at bidrage til at asiatiske landes øgede økonomiske og voksende politiske indflydelse matches af global ansvarlighed – så Asien også bidrager til løsning af globale problemer på en måde som fremmer fred, stabilitet og bedre livsvilkår for alle.

For at fremme en global retsorden og styrkelse af multilaterale løsninger arbejder Danmark for:

- At gruppen af asiatiske lande tildeles flere pladser i FN's Sikkerhedsråd.
- At FN i langt højere grad bidrager til løsning af konflikter i Asien – og at Danmark konkret arbejder for et stærkt FN engagement i løsning af konflikterne i Afghanistan, Nepal og Burma samt på den koreanske halvø.
- Øget involvering og bidrag fra asiatiske lande i FN's fredsbevarende operationer, herunder gennem konkrete uddannelses- og træningssamarbejder.

Med den voksende økonomiske integration og samhandel mellem Europa og Asien, har Europa en stærk interesse i at bidrage til asiatisk sikkerhed. En eskalering af konflikter i Asien, som involverer store lande, kan få direkte og negativ indflydelse på det globale økonomiske system og på Europas velfærd.

EU skal være mere markant til stede i Asien. De seneste år er der taget skridt til at styrke EUs dialoger om den sikkerhedspolitiske situation i Asien med en række centrale aktører - det gælder Kina, Japan, Indien, Sydkorea, Pakistan og Indonesien. Dialogerne har blandt

andet til formål at understøtte stabilitet i regionen.

Danmark vil arbejde for:

- Styrket EU-politik og større EU-engagement i løsning af situationerne vedrørende de vigtigste regionale konflikter samt bidrag til at inddæmme den voksende nationalisme, som udgør de på kort sigt alvorligste trusler mod en fortsat fredelig udvikling i Asien.
- En yderligere styrkelse af de bilaterale og EU-baserede dialoger med vigtige asiatiske spillere, særligt Kina, Japan, Indien, Sydkorea, Indonesien, Pakistan, Singapore og Afghanistan.
- I forhold til Kina vil hovedemnerne være:
  - Menneskerettigheder.
  - effektiv multilateralisme og international retsorden.
  - herunder Kinas fortsatte fredelige engagement i løsning af regionale og globale spørgsmål i f.eks. Afrika, Burma eller på den koreanske halvø.
  - Kinas militære modernisering, herunder evne til at indgå i internationale fredsbevarende operationer.
  - en fredelig løsning af situationen i Taiwan-strædet,

- Tibet – med henblik på at sikre en forhandlet løsning.
- I forhold til Japan vil dialogen, som er baseret på fælles demokratiske værdier, bl.a. koncentrerer om:
  - positive bidrag til løsning af situationerne på den koreanske halvø
  - effektiv multilateralisme, herunder grænseoverskridende kriminalitet, pirateri og maritim overvågning samt fredsbevarende operationer og humanitære indsatser.
  - forholdet til Kina og Korea, herunder de historiske aspekter.
- I forhold til Indien vil hovedemnerne være:
  - effektiv multilateralisme,
  - forholdet til Pakistan/Kashmir.
  - menneskerettigheder
  - samt løsning af konflikter i Sydasiens, herunder Nepal og Sri Lanka.
- Dialogen med andre asiatiske lande bør også opprioriteres på områder af fælles interesse. I forhold til Sydkorea vil dialogen kunne fokusere på:
  - aktivt bidrag til stabiliseringen af situationen på den koreanske halvø.
  - de langsigtede sikkerhedsperspektiver for nærområdet.
  - nationalistiske strømninger i Østasien.
 I forhold til Indonesien og Pakistan vil dialogen bl.a. kunne fokusere på spørgsmålet om islamisk fundamentalisme.
- Styrket dialog mellem USA og EU om udviklingen i Asien med henblik på at fremme fred og sikkerhed i regionen.
- Styrket dialog og samarbejde om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben og bekæmpelse af terrorisme vil indgå som tværgående hensyn i dialogerne. Og indgå i multilaterale tiltag som støtte til det Internationale Atomenergi Agenturs (IAEA) aktiviteter i Asien.

## **Regional integration i Asien – og mellem Asien og Europa**

Regional integration er undervejs i Asien. Det voksende økonomiske samarbejde bør følges op af udbygget politisk samarbejde. EU og Danmark har en interesse i at understøtte denne udvikling, som et bidrag til fortsat stabilitet i Asien. Målet er at skabe samarbejdsmechanismer som kan forebygge konflikter og imødegå sikkerhedspolitiske trusler.

Danmark vil gennem EU arbejde for:

- At EU bidrager til at understøtte regional integration i Asien, herunder udviklingen af sikkerhedspolitiske strukturer.
- At EU understøtter den videre integration af ASEAN og ASEANs tiltag i forhold til videre integration med asiatiske lande.
- At EU udvider samarbejdet med ASEAN-landene om fredsbevaring og konfliktforebyggelse/løsning baseret på positive erfaringer, herunder fra Aceh-provinsen i Indonesien.
- At EU understøtter asiatisk samarbejde om bekæmpelse af terrorisme, herunder styrker den maritime sikkerhed i Malacca-strædet.

- At EU's kontakt til Shanghai Cooperation Organization styrkes.
- Indgåelse af Partnerskabs – og samarbejdsaftaler med asiatiske lande som fremmer politisk såvel som økonomisk samarbejde, herunder på menneskerettighedsområdet, terrorbekæmpelse og bekæmpelse af spredning af masseødelæggelsesvåben.

Det vigtigste regionale forum for samarbejde mellem EU og Asien er ASEM, hvor ASEAN-landene samt Kina, Japan, Sydkorea, Indien, Pakistan og Mongoliet deltager. Udover at tjene som dialogforum for de 43 stats- og regeringschefer, tages der i ASEM initiativ til konkrete projekter til støtte for disse prioriteringer.

Danmark prioriterer følgende områder i ASEM:

- Styrkelse af den politiske dialog om sikkerhedspolitiske spørgsmål og fremme af samarbejde om løsning af konflikter som den koreanske halvø og i Burma.
- Konkret samarbejde om bekæmpelse af terrorisme.
- Udbygning af dialogen og samarbejdet inden for ASEM-samarbej-

dets økonomiske søjle, bl.a. gennem fortsat dansk deltagelse i møder for finans- og udenrigshandelsministre og gennemførelsen af tiltag til at lette handel og investeringer mellem Asien og EU samt styrkelse af dialogen om særligt den globale økonomiske udvikling og finanspolitiske holdbarhed.

- Dialog og samarbejde om migrationsspørgsmål, herunder bekæmpelse af illegal migration.
- Udvikling af fælles tilgange til løsning af globale udfordringer herunder om bl.a. klima- og miljøspørgsmål og opnåelse af 2015-målene for fattigdomsbekæmpelse.
- Styrkelse af mellemfolkelige kontakter gennem støtte til institutioner, såsom Asia Europe Foundation, samt konkrete seminarer, herunder dialog mellem kulturer og religioner.
- Samarbejde indenfor uddannelse

Danmark vil bilateralt understøtte regional integration og samarbejde gennem støtte til:

- At styrke den institutionelle kapacitet i de væsentligste subregionale samarbejdsorganisationer som

ASEAN i Sydøstasien og SAARC i Sydasien.

- Mekong River Commission for at medvirke til at skabe grundlag for forhandlede løsninger om bæredygtig anvendelse af naturressourcer mellem landene omkring Mekongfloden.

### **Dansk bidrag til løsning af konflikter i Asien**

Danmark er dybt engageret i at fremme en fredelig løsning på konflikter i Asien – igennem EU-samarbejdet og internationale organisationer som FN og ved egen indsats. Den bilaterale og multilaterale tilgang samtænkes.

Danmark bidrager til konfliktforebyggelse og -løsning gennem anvendelse af en bred palet af instrumenter omfattende politisk dialog, militært engagement og bistand.

I indsatsen for at løse konflikter har Danmark i disse år valgt at fokusere på situationen i Afghanistan, Nepal og Burma. Behovet for at bidrage til konfliktløsning i andre lande vil løbende blive vurderet særligt i lande, hvor Danmark i forvejen er engageret, f.eks. Bangladesh og Indonesien. Dette ud fra en erkendelse af at konfliktløsning kræver et langvarigt engagement og vilje

til at afsætte tilstrækkelige ressourcer til at Danmark kan spille en rolle og tilføre merværdi.

Den danske indsats i Afghanistan siden 2001 har været kendetegnet ved et frugtbart samspil mellem et militært engagement, en målrettet genopbygningsindsats og dansk deltagelse i politiske processer. Der har været en række positive træk, herunder afholdelse af præsident- og parlamentsvalg, men der er fortsat store udfordringer. En af disse er at udstrække sikkerhed til landområderne, som forudsætning for at muliggøre genopbygning af hele landet. Andre udfordringer er at sikre demokratiet, bekæmpe fattigdom og skabe grundlaget for et nyt fredeligt og demokratisk Afghanistan.

Danmark vil fortsat yde en stor og bredt sammensat indsats i Afghanistan:

- I 2007-8 planlægges en styrket bistandsindsats for 2008-12 på 200 mio. kr. om året – samlet 1 mia. kr. Bistandsindsatsen vil fortsat primært understøtte den nationale udvikling, men der vil samtidig ske en øget fokusering af bistanden på den region, hvor de danske styrker er koncentreret.

- Udvidelse af det militære bidrag med Folketingets beslutning af juni 2007.
- Styrkelsen af sammenhængen mellem de militære og den bistandsmæssige indsats

Danmark har aktivt medvirket til en tilbagevenden til demokrati i Nepal og en inklusiv fredsproces med maoisterne. I den sammenhæng har der været fin samklang mellem de forskellige politikinstrumenter, både igennem EU og FN. Den danske bilaterale indsats særlig på menneskerettighedsområdet har været en løftestang for fredsprocessen.

Danmark vil fortsat understøtte den skrøbelige fredsproces gennem:

- Fortsat aktiv politisk rolle i processen, bl.a. for at sikre menneskerettighederne
- Aktiv deltagelse i FN-monitorering af processen.
- Yderligere 50 mio. kr. til fredsprocessen i 2007.

Danmarks aktive indsats for at fremme demokratisering og national forsoning i Burma vil blive fortsat med vægt på:

- Opretholdelse af sanktioner over for medlemmer af militærregimet.
- Udvidet støtte til befolkningen og civilsamfundet i Burma, herunder gennem FN-organisationer som UNICEF og ILO.
- Styrket samarbejde med asiatiske lande om en positiv udvikling i Burma.

Det såkaldte ”nærområdeinitiativ” er et vigtigt element i samtænkningen af udviklingspolitik og den nationale danske flygtningeindsats. Initiativet skal forbedre beskyttelsen og levevilkår i flygtningenes nærområder samt understøtte flygtningenes tilbagevenden eller genbosætning. Hidtil har Afghanistan og Sri Lanka modtaget nærområdebistand.

Danmark vil fortsætte nærområdeinitiativet og efter behov udvide kredsen af modtagerlande.

- Specifikt vil der i de kommende år blive ydet støtte til løsning af situationen for de bhutanesiske flygtninge i Nepal.



## En forstærket indsats for menneskerettigheder i Asien

Dialog og konkrete projekter er hovedinstrumenter til at fremme menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse i Asien. I programsamarbejdslandene og i Afghanistan udgør et bredt sammensat menneskerettighedsprogram en integreret del af indsatsen. Derudover har Danmark menneskerettigheds-samarbejder med lande som modtager miljøbistand - Cambodja og Indonesien. Målet er her - udover konkrete tiltag til fremme af menneskerettigheder - at understøtte miljøbistanden gennem støtte til god regeringsførelse. Endelig ydes menneskerettighedsbistand til Kina og Burma på baggrund af den konkrete menneskerettighedssituation i disse lande.

Dialog om menneskerettigheder udgør en integreret del af EU's samarbejde med en række lande i Asien, herunder Kina, Indien, Vietnam, og Indonesien. Fra dansk side er menneskerettigheds-spørgsmål altid på dagsordenen i forbindelse med politiske møder med relevante lande.

Danmark vil:

- Arbejde for en konstruktiv FN-indsats til fremme af menneskerettigheder i asiatiske lande med afsæt i FN-rapportørers rapporter og deres bidrag til konkrete forbedringer af menneskerettighederne.
- Styrke de bilaterale såvel som EU's dialoger om menneskerettigheder med asiatiske lande med vægt på afskaffelse af tortur og dødsstraf, beskyttelse af menneskerettighedsforkæmpere samt indsats over for menneskehandel.
- I programsamarbejdslandene og Afghanistan øge det nuværende fokus på god regeringsførelse, demokrati og menneskerettigheder i både konkrete aktiviteter og i den løbende dialog med regeringerne i de enkelte lande bl.a. med det formål at styrke retsstaten og civil samfundet.
- Særligt i Bangladesh, Vietnam, Cambodja og Nepal iværksætte initiativer som særligt sigter på etniske grupper/dalitter/oprindelige folks rettigheder, og som gavner kvinders rettigheder.

## Imødegåelse af radikalisering og terror i Asien

Som en modreaktion mod globalisering og som en udløber af konflikten i Mellemøsten sker der i disse år en gradvis styrkelse af konservativ islam i traditionelt moderate islamiske lande som Bangladesh, Indonesien og Malaysia, som også giver sig udtryk i decideret radikalisering. Radikaliseringen skyldes foruden lokale politiske og sociale udfordringer, herunder voksende ulighed, især en stigende påvirkning fra islamiske retninger med centrum i den persiske gulf, herunder Wahabismen, som bl.a. har medført en mere fundamentalistisk fortolkning af religiøse tekster og påbud samt voksende krav om indførelse af shariah-lovgivning.

International terrorisme synes generelt på tilbagetog i Sydøstasien. Efter en periode hvor internationale terrorister syntes at få fodfæste i mangeårige regionale konflikter synes denne trend nu at være brudt. International terrorisme er dog fortsat en faktor i og omkring Afghanistan og i forbindelse med Indien/Pakistan-konflikten.

Danmark vil bilateralt og inden for rammerne af EU:

- Styrke dialogen med moderate muslimer for at styrke dem i deres aktiviteter mod fundamentalisme og radikaliserings, bl.a. gennem ASEM tværreligiøse dialogmøder.
- Tilrettelægge bistandssamarbejdet på en måde så bistanden bidrager til at imødegå radikaliserings, bl.a. gennem fokus på fattigdomsbekæmpelse og forbedret regeringsførelse samt støtte til uddannelses- og sundhedsprojekter i udsatte områder.
- Bidrage til fremme af uddannelser for unge som giver adgang til jobs gennem bidrag til verdsliggørelse af uddannelsessektoren i islamiske asiatiske lande, bl.a. gennem styrkelse af læreruddannelserne samt ved uddeling af stipendier.
- Yde støtte til forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme i Asien, bl.a. inden for rammerne af ASEM antiterrorssamarbejdet.

### **Danmark støtter Indonesien i kampen mod terrorisme og radikaliserings**

Danmark har siden 2004 ydet støtte til Indonesiens indsats mod radikaliserings og terrorisme. Programmet for 2005-2007 er fokuseret på følgende indsatsområder: a) reformer indenfor politi; b) reform af retsvæsenet; og c) fremme af moderat islam.

Støtten til politireformer omfatter bl.a. kapacitet til forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme nationalt samt forbedring af forholdet mellem politi og borgere lokalt.

Danmark støtter også reformarbejdet i fire menneskerettighedsdomstole med det formål at styrke den institutionelle kapacitet og effektivisere dommernes arbejde.

Mange indonesiske børn går i muslimske skoler, hvor der alene undervises i Koranen. Der er ikke andre skolemuligheder. Danmark yder økonomisk støtte til to islamiske universiteter, der ved deres undervisning bidrager til en mere demokratisk livsanskuelse, og som har udbygget samarbejdet med muslimske kostskoler gennem styrkelse af læreruddannelsen og forbedring af læseplanerne.

### **Danske miljø- og energikompetencer gavner Asien**

Det er en stor udfordring at sikre tilstrækkelige energiforsyninger til den voksende globale økonomi. Målet er at opnå stabile energileverancer til rimelige priser. Derfor må vi i fællesskab arbejde for velfungerende markeder med gennemsigtighed og de rette internationale juridiske rammer. Samtidig skal energikilderne diversificeres med fokus på vedvarende og nye energiformer.

Men mange asiatiske partnere mangler teknologi og ressourcer til miljøbeskyttelse og effektiv energiudnyttelse. Derfor er landene, også Kina, interesserede i samarbejde og teknologioverførsel.

Vi skal derfor i fællesskab håndtere de store udfordringer, der er forbundet med miljø- og ressourcemæssige konsekvenser af den hurtige asiatiske vækst.

Danmark har pga. en langsigtet offensiv indsats gennem årtier i dag en meget stærk ressourcebase med en betydelig viden om vedvarende energi og energieffektivisering samt miljøteknik og -teknologi. Samtidig er der en betydelig efterspørgsel for miljø- og energiteknologi på en række asiatiske markeder.

Dansk energi- og miljøteknologi er i høj kurs på verdensmarkedet og eksporten

er stigende. Potentialet er dog langt større – især i Asien.

Danmark har støttet energi- og miljøaktiviteter i Asien i en lang årrække via sektorprogrammerne i program-samarbejdslandene, via den særlige miljøbistand, blandede kreditter og via NGO-samarbejdet. Disse tiltag bidrager til at gøre danske kompetencer på dette område kendte.

Også hvor sigtet med den danske indsats er eksportfremme, kan en øget global anvendelse af de danske miljø- og energikompetencer have positive, afledte effekter på det strategiske plan. Det drejer sig bl.a. om øget forsyningsikkerhed, afkobling mellem økonomisk vækst og belastning af miljøet samt bedre globalt miljø generelt, herunder opfyldelse af Kyoto-aftalen

På miljø- og energiområdet vil Danmark arbejde for:

- At de danske miljø- og energikompetencer markedsføres offensivt til gavn for både dansk erhvervsliv, dansk forskning og miljøet i de asiatiske økonomier.
- At styrke samspillet mellem instrumenter på bistandsområdet og Clean Development Mechanism (CDM)-indsatsen og erhvervslivet for at sikre

Danmark en førende position på energiområdet.

- At opnå aktiv deltagelse af og bidrag fra de store asiatiske CO<sub>2</sub>-udledere, herunder især Kina og Indien, i en fremtidig global klimaaf tale, når Kyoto-protokollen udløber i 2012.

### **Miljø og energi: Muligheder og efterspørgsel i Asien**

Mulighederne for dansk erhvervsliv og forskning - baseret på de asiatiske økonomiers behov - findes bl.a. indenfor:

- Energioptimering af eksisterende anlæg/kraftværker – især i Kina.
- Danske fjernvarme- og fjernkølingsløsninger.
- Energi- og proceseffektiviseringer i bygninger, herunder isolering, radiatorer, ventiler, pumper m.v.
- Sikring af vandkvalitet, vandforsyning samt vandressourcemanagement.
- Spildevandshåndtering og rensning.
- Affaldshåndtering, genanvendelse og bortskaffelse, herunder af farligt affald.
- Vedvarende energi, herunder biomasse (fast/flydende), solarvarme og vindenergi.

*Kommercielle muligheder indenfor energi- og miljøeffektivitet.*

Dansk energi- og miljøeksport omfatter rådgivning, komponenter, nøglefærdige anlæg og service. Danmark er især kendt for sin teknologi til udvinding, produktion, distribution og forbrug af energi, både inden for fossile og vedvarende energikilder. Det samme gælder teknologi til rensning af jord, vand og luft samt affaldshåndtering.

Eksportvækstraten i sektoren har siden 1996 været dobbelt så stor som for den samlede danske eksport. De globale udfordringer i energi- og miljøsektoren består først og fremmest i at udvikle stadig bedre løsninger til bæredygtig energiforsyning og kvalitetssikring af den globale vandforsyning.

Parallelt med væksten i efterspørgslen efter energi- og miljøteknologi i Asien, forventes en stigende global konkurrence blandt vestlige lande om at eksportere teknologier. Hvis Danmark skal fastholde og udbygge sin markedsandel kræves en fokuseret indsats.

Udenrigsministeren tog derfor i 2006 initiativ til at styrke eksporten af effektive energi- og miljøteknologier til udvalgte lande i samarbejde med transport- og energiministeren og miljøministeren.

Fokus er i første omgang på at få udnyttet synergien i de gode danske politiske og erhvervsmæssige erfaringer med miljøbevidst energieffektivitet til en kommerciel indsats over for de lande, der traditionelt importerer energi, og som samtidig har den laveste miljø- og energieffektivitet, herunder Kina og Indien.

Indsatsen koncentrerer om fire områder: Energi- og miljøeffektivitet (byggematerialer, fjernvarme og kraftværker); vindenergi; biomasse og affald samt vandmiljø. Det er områder, hvor Danmark har klare styrkepositioner. Det er samtidig områder, hvor asiatiske lande har udtrykt stor interesse for at samarbejde med Danmark. Det gælder bl.a. Kina i forhold til vindenergi og Indien i forhold til biomasse.

Med henblik på at fremme energi- og miljøeksporten vil Danmark sikre:

- At danske virksomheder under målrettede eksportfremstød fortsat kan komme i kontakt med beslutningstagere i de pågældende lande.
- At de samme beslutningstagere bibringes information om de danske erfaringer gennem målrettet informationsmateriale og besøg i Danmark på forskningsinstitutioner og demonstrationsanlæg.

- Skabelsen af et virtuelt netværk af sektoreksperter inden for energi og miljø med henblik på at styrke rådgivningen af danske virksomheder.

#### *Dansk bistand på miljø- og klimaområdet*

Danmarks miljøbistand til Asien vil fremover være koncentreret om vækstlandene Vietnam, Indonesien, Kina og Cambodja. Valget af Kina og Indonesien som nye samarbejdslande på miljøområdet hænger primært sammen med de omfattende og voksende miljøproblemer i de to lande samt de globale klimaproblemer, som landenes hastige vækst vil bidrage til. Den nye klimastrategi åbner mulighed for et samarbejde med Indien på klimaområdet.

I Kina og Indonesien vil dansk erhvervs- og livs spidskompetencer inden for miljø- og klimateknologi aktivt blive inddraget og samtænkt med Danidas erhvervsinstrumenter.

En række asiatiske lande vil i løbet af få år være at finde blandt verdens største udledere af klimagasser. Derfor er det nødvendigt med en indsats som dels tager sigte på at engagere disse lande i et kommende post-Kyoto-regime, dels bidrager til at reducere CO<sub>2</sub>-udslip gennem investeringer i energieffektivitet.

Danmark vil:

- Styrke miljøindsatsen i Asien med fokus på miljøindsatser som bidrager til at imødegå de negative konsekvenser for miljøet af den hastige vækst i regionen. Fattigdomsbekæmpelse er fortsat et centralt mål – også for miljøindsatsen.
- Øge bistanden til miljø og klimaindsatser i Asien, således at en stadig større del af den særlige miljøbistand vil gå til Asien.
- Styrke dialogen med de asiatiske lande, herunder i forbindelse med det danske værtskab for FN's klimakonference i 2009 (COP15), med henblik på at sikre enighed om ny global klimaaftale.
- Sikre en samtænkning af instrumenterne – bistand, blandede kreditter, erhvervsfremstød, CDM og miljøpartnerskaber samt oplysningsvirksomhed – for at fremme miljø- og klimaindsatsen. Det gælder både indsatsen rettet mod at gøre udviklingslandene bedre rustede til at imødegå klimaforandringer og overførslen af energi- og klimavenlig teknologi. Større fokus på energieffektivitet og vedvarende energi i bistanden.

- Styrke indsatsen vedr. bymiljø og byplanlægning for at bidrage til håndteringen af miljømæssige problemer relateret til megabyer, herunder gennem Nordisk Råds projekt om bæredygtige megabyer.
- Styrke civilsamfundet i asiatiske lande med henblik på at fremme miljødagsordenen, herunder gennem fokus på miljørettigheder.
- Styrke indsatsen på arbejdsmiljøområdet som svar på den udflytning af arbejdspladser, som er forbundet med globaliseringen.
- Styrke overførslen af viden på miljøområdet gennem en målrettet opbygning af netværk og samarbejder mellem danske og asiatiske universiteter, som beskæftiger sig med miljøforhold.
- Arbejde for, at Verdensbanken og Den Asiatiske Udviklingsbank fastholder bæredygtig udvikling og miljøforbedringer som en central del af deres indsats i Asien.

### Konkret eksempel på dansk miljøbistand – Vietnam

Den hurtige økonomiske vækst i Vietnam har kostet dyrt på miljøside. Biodiversiteten og skovområderne er under pres. Industrier og befolkningskoncentration i byområderne udgør et alvorligt problem. Vand og luftforurening er stigende især i byerne. Fokus for det danske program:

- Forureningskontrol i fattige, tæt befolkede områder
- Miljømæssigt bæredygtig udvikling i fattige byområder
- Renere produktioner og forbedring af sundheden og sikkerheden i industrien
- Miljøbeskyttelse af havområder
- Kapacitetsopbygning af Vietnams egen miljøplanlægning

### COP15 i Danmark i 2009

Danmark har et godt udgangspunkt for at samle verdens lande under FN's klimakonference i 2009 og skabe enighed om en ny klimaaftale, når Kyoto-protokollen udløber i 2012. Det bliver dog en stor udfordring at opnå aktiv deltagelse af en række store CO<sub>2</sub>-udledere, herunder Kina og Indien. Fra dansk side lægges vægt på, at en fremtidig aftale ikke hindrer den økonomiske vækst i udviklingslandene, herunder i Asien, men i stedet tager hensyn til de fattigste landes behov og styrker teknologioverførslen.

### Globalisering til fordel for de fattige – dansk bistand de kommende år

Udviklingsbistanden er en vigtig del af Danmarks ansigt i Asien. Vi er kendt for kvalitetsbistand til fattigdomsbekæmpelse, bæredygtig udvikling, god regeringsførelse og menneskerettigheder. En seriøs partner, der tager afsæt i landenes egne ønsker og behov. Det vil vi blive ved med.

Udviklingsbistandsniveauet til Asien udgjorde i 2006 omkring 1,8 mia. kr. Grundstammen i Danmarks bistand til Asien består i dag af de fire program-samarbejdslande – Bangladesh, Bhutan, Nepal og Vietnam – samt Afghanistan. Hertil kommer den særlige miljøbistand til Kina, Cambodia, Indonesien og Vietnam.

Det traditionelle programlande-samarbejde med Bhutan og Vietnam udfases og de sidste tilsagn vil blive givet i 2011 og 2012. Aktiviteterne vil derefter gradvist blive udfaset i de efterfølgende år. Det sker i forventning om, at disse lande til den tid i højere grad vil kunne klare sig med egne ressourcer. Der vil dog formentlig fortsat være behov for støtte til miljøområdet, god regeringsførelse og privat sektorudvikling. Til den tid vil der skulle tages stilling til om der skal være nye programsamar-

bejdslande eller om bistanden til Asien skal tilrettelægges mere åbent.

Den store udfordring i Asien bliver i mange år fremover - for regionen selv og for det internationale samfund – at sikre de fattige adgang til globaliseringen og håndtere de nye miljøudfordringer.

De store forskelle i de asiatiske landes udviklingsniveau kræver en stærkt differentieret tilgang til samarbejdet med de enkelte lande. Der er god grund til også i bistanden at skelne mellem vækstlande og svage stater.

Vækstlandene er stadig fattige men på vej i den rigtige retning. De forstår at udnytte globaliseringen til deres fordel. Her handler det om at løfte store grupper ud af fattigdommen og dæmme op for den voksende ulighed. En af forudsætningerne for fortsat vækst.

De svage stater har kun ringe greb om deres egen udvikling og er hægtet af globaliseringen. De er ofte konfliktramte og med regeringer, der ikke er i stand til at beskytte – endsige sikre udvikling for – landets befolkning. Her er der behov for gennemgribende tiltag både for at stabilisere landet, og for at få staten til igen at fungere og fremme et pluralistisk civil samfund og en privat sektor.

God regeringsførelse – bedre kontrol med og forvaltning af samfundets res-

sourcer – er centralt for både vækstlande og svage stater. Det samme er den private sektor. Den er ikke bare et grundlag for økonomisk vækst, men også de fattiges mulighed for job og egne indtægter. Den danske indsats skal tage afsæt i danske spidskompetencer. Vi er på verdensplan blandt de førende inden for god regeringsførelse. På privatsektorsiden er vi langt fremme med udviklingen af instrumenter, der netop skal understøtte den side af udviklingsarbejdet. Bl.a. business-to-business (B2B), offentlige-private partnerskaber, blandede kreditter og miljøpartnerskabsfaciliteten. Danske NGO'er har spidskompetencer indenfor fortalervirksomhed, særlig for marginaliserede grupper som oprindelige folk og dalitter, og på miljøområdet. Blandt de danske aktører skal vi udnytte hinandens spidskompetencer.

I Vietnam har vi – ved siden af et egentligt erhvervssektorprogram – haft stor succes med offensive strategier for erhvervsudvikling med aktiv deltagelse af dansk erhvervsliv. Med et one-stop-koncept har danske virksomheder én samlet indgang til støtte og tjenesteydelser fra ambassaden. De erfaringer skal vi også bruge andre steder i Asien.

Danmark vil:

- Fastholde et stærkt udviklingsengagement i Asien 2008-2012.
- I takt med at lande får øgede muligheder for selv at finansiere egen udvikling – tilpasse samarbejdet, således at det fokuseres på områder, hvor der er særlige behov for teknisk bistand og støtte, miljø og god regeringsførelse.
- Vurdere mulighederne for at vælge nye samarbejdslande i Asien mellem verdens fattigste lande, når programsamarbejdet med Vietnam og Bhutan udfases.
- Styrke fokus på god regeringsførelse og opbygning af effektive stater, økonomiske reformer og privatsektorudvikling i Asien.
- Fortsat udvikle instrumenter inden for privatsektorudvikling ud fra et ønske om, at bistanden bidrager til vækst og beskæftigelse og til at give dansk erhvervsliv fodfæste i Asien.
- Opprioritere støtten til de produktive sektorer og uddannelse, herunder erhvervsuddannelser.

- Understøtte vækst i områder, hvor de fattige og marginaliserede/etniske grupper befinder sig
- Aktivt bidrage til at styrke kvinders rettigheder og muligheder for at skabe økonomisk vækst.
- Understøtte pluralisme og udviklingen af civilsamfund.
- Fremme samarbejde mellem danske og asiatiske partnere på medieområdet, bl.a. med henblik på opbygning af kapacitet i asiatiske udviklingslande.
- Arbejde for, at Verdensbanken og Den Asiatiske udviklingsbank oprioriterer deres støtte til inklusiv vækst i Asien.
- Teste erfaringerne fra Vietnam med one-stop-konceptet i andre samarbejdslande.

## Perspektiverne for dansk bistand til Asien

I 2020 vil 95 pct. af Øst- og Sydøstasiens befolkninger bo i mellemindkomstlande. Kun Burma, Laos og Cambodja falder udenfor. Også Sydasien vil have gjort et stort indhug i fattigdommen men der vil fortsat være betydelige fattigdomsproblemer i lande som Indien, Bangladesh og Pakistan. Og selv med det mest positive udviklingsscenario vil der fortsat være mellem 200 og 400 millioner mennesker, der lever under fattigdomsgrænsen i 2020. Selv med en fortsat positiv udvikling vil Asiens BNP/capita kun ramme samme niveau som Latinamerikas og kun ca. 20 pct. af USA's og Europas. Der vil også fortsat være en række af 2015-målene som ikke vil være nået primært i Sydasien. Der vil også fortsat være konflikter. Udover de nuværende konflikter kan der være nye konflikter med baggrund i ressourceknaphed, voksende ulighed og religiøse modsætninger. Det er i Danmarks interesse at bidrage til at forhindre disse konflikter af humane årsager, men også af stabilitetshensyn, således at disse konflikter ikke spreder sig og påvirker udviklingen i Asien bredt i en negativ retning.

Vækst og stabilitet i Asien påvirker Danmark positivt. Vi er en åben økonomi – når andre lande vokser, vokser vi med. Vi har derfor en interesse i at bistå Asien med at håndtere risici i forhold til vækst.

Danmark skal således også på længere sigt fortsat være en særdeles aktiv spiller i Asien – også i mellemindkomstlande – på følgende områder:

- Miljø – både bistand som bidrager til at reducere udslip af drivhusgasser, og bistand som reducerer miljøindvirkningen fra vækst, mindsker forurening og bidrager til effektiv langtidsbæredygtig ressourceanvendelse.
- Tiltag som fremmer sammenhængskraften i samfundene. Det kan være støtte til god regeringsførelse, korruptionsbekæmpelse, systemeksport af elementer af den danske velfærdsmodel, inkl. opbygning af skattesystem; systemeksport af den danske arbejds markedsmode med fokus på fleksibilitet og livslang kompetenceudvikling.

- Pluralisme og udvikling af civilsamfund samt fremme af respekt for menneskerettigheder.
- Erhvervsudvikling og styrkelse af privatsektorudvikling – herunder udvikling af partnerskaber mellem danske virksomheder og asiatiske virksomheder.
- Uddannelsessamarbejde mellem skoler og højere læresteder – for at styrke unges deltagelse i globalisering og fremme forskningssamarbejder.

Bistanden skal fortsat være fokuseret på et mindre antal lande for at opnå gennemslagskraft. Men i de lande, hvor Danmark har været til stede skal vi fortsat bygge på de mange kontakter, vi har fra samarbejdet. Her vil der med forholdsvis små beløb kunne iværksættes nye tiltag, som kan bidrage til en positiv udvikling i landet og sikre Danmark en fortsat position.



## Frihandel med Asien

Det er en strategisk opgave at skabe de bedst mulige rammebetingelser for danske virksomheder i Asien. Dette gøres bilateralt og igennem en aktiv prioritering af EU's optræden. Foruden en satsning på fremstød, som gør opmærksom på dansk know-how, er det afgørende at fokusere på frihandelsaftaler, som gavner danske virksomheders konkurrencevilkår. Danske virksomheders effektivitet og høje kvalitet har de bedste muligheder for at indtage asiatiske markeder, men ofte hindres virksomheder af toldmure og andre beskyttelsesforanstaltninger og barrierer, som typisk relaterer sig til bureaukrati, standarder eller korruption.

En friere konkurrence gavner også de asiatiske forbrugere og økonomier. Med afsæt i Globaliseringsrådets arbejde har regeringen besluttet at udarbejde en ny offensiv handelspolitisk strategi, der skal identificere og nedbringe de handelsbarrierer, som danske virksomheder særligt møder på vækstmarkederne, herunder ikke mindst i Asien. Strategien forudses opdelt i tre spor:

- For det første et multilateralt spor, som bl.a. fokuserer på, hvorfor det er afgørende at sikre et positivt resultat af Doha Udviklingsrunden – og hvordan der fra dansk side bidrages

hertil. Samtidig fremlægges ideer til at styrke det multilaterale handelssystem samt varetage konkrete danske virksomhedsinteresser i det daglige WTO-arbejde.

- For det andet et bilateralt og regionalt spor med fokus på varetagelse af danske interesser i EU's bilaterale handels- og investeringsaftaler.
- Og endelig et virksomhedsspor koncentreret om mulighederne for en direkte indsats til støtte for danske virksomheder særligt på vækstmarkederne, bl.a. gennem fremme af brede partnerskaber mellem danske interessenter,

### *WTO/Doha-runden – danske prioriteter i forhold til Asien*

WTO skal fortsat være EU's og Danmarks førsteprioritet. WTO-samarbejdet er det bedste forum til at åbne og administrere verdenshandelen. Asien er på flere måder central for Doha-runden. For det første, fordi Doha-runden med sit overordnede tema om udvikling i høj grad retter sig mod reduktion af fattigdom også i Indien, Kina og andre asiatiske lande. For det andet, fordi mange af både nutidens og fremtidens vækstmarkeder findes i Asien, hvortil Doha-runden vil kunne bidrage med øget markedsadgang for landbrugspro-

dukter, industrivarer og tjenesteydelser. Og for det tredje, fordi et vellykket resultat af Doha-runden vil styrke WTO og det multilaterale handelssystem, hvormed også Asien - herunder ikke mindst Kina som relativt nyt WTO-medlem - vil blive yderligere integreret i en regelbaseret global samhandel.

Alle disse tre aspekter - udvikling, markedsadgang til vækstmarkeder og et stærkt WTO - er grundlæggende danske handelspolitiske prioriteter.

### *EU's bilaterale handelspolitik –frihandelsaftaler*

EU har i dag ingen frihandelsaftaler med asiatiske lande. I takt med indgåelse af frihandelsaftaler mellem asiatiske lande og asiatiske lande og USA og andre lande udenfor regionen har flere asiatiske lande vist interesse for bilaterale og regionale frihandelsaftaler med EU.

Sådanne aftaler vil derfor være et centralt element i en offensiv handelsstrategi. Frihandelsaftalerne bør være så ambitiøse som muligt og pege frem mod en styrkelse af det multilaterale handelssystem i WTO. Frihandelsaftalerne kan supplere og på sigt styrke det multilaterale spor ved bl.a. at nedbringe handelsbarrierer på områder, som endnu ikke er reguleret inden for rammerne af WTO,

herunder konkurrence, investeringer og offentlige indkøb.

EU bør især fokusere på indgåelsen af ”den nye generation” af investeringsaftaler, det vil sige aftaler som udover investeringsbeskyttelse også omfatter bestemmelser om blandt andet markedsadgang, gennemsigtighed og mestbegunstigelsesbehandling. Desuden er beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder i mange asiatiske lande et stadigt voksende problem.

Endelig kan frihandelsaftalerne udgøre en platform for en aftalebaseret og styrket dialog med de nye asiatiske vækstøkonomier. Eksempelvis angående handelsrelaterede spørgsmål om miljø, sociale standarder og hensynet til en bæredygtig udvikling.

Vurderet efter den danske eksports størrelse og det fremtidige markedspotentiale synes der at være særlig interesse for indgåelse af frihandelsaftaler mellem EU og hhv. Kina, Indien, Korea og ASEAN. Endelig kunne der være interesse for en frihandelsaftale mellem EU og Japan, bl.a. henset til den japanske økonomiske størrelse og fortsatte vækstpotentiale.

Danmark vil arbejde for:

- At EU indgår frihandelsaftaler med asiatiske lande startende med ASEAN, Korea og Indien. Frihandelsaftalerne skal være så brede og så forpligtende som muligt. Aftalerne bør medvirke til at styrke WTO-systemet på sigt.
- At aftalerne dækker sektormæssigt bredt, herunder miljø, energi, transport, søtransport, services og bestemmelser om investeringer og etablering. Det nærmere indhold af aftalerne og formen må fastlægges land for land eller region for region og i lyset af danske/europæiske interesser.
- At aftalerne sikrer arbejdsmiljø, miljøstandarder og sociale standarder samt arbejdstagerrettigheder.
- At EU og Danmark benytter nye bilaterale og regionale frihandelsaftaler til generelt at styrke forbindelserne til de pågældende lande. De hidtidige erfaringer – ikke mindst fra Korea – tyder på, at en samarbejdsaftale giver virkeligt gode muligheder for generelt at intensivere relationerne. Heraf følger også at frihandelsaftalerne skal ses som et delelement af EU's aftalegrundlag med de asiatiske lande.

## Større økonomisk samkvem med Asien – fokus på dansk eksport

Meget høj vækst i lande som Kina, Indien og Vietnam skaber nye muligheder for danske virksomheder, som skal udnyttes.

Mange danske virksomheder etablerer sig i Asien, hvor der produceres til såvel de europæiske markeder som de nye kunder og forbrugere i Asien. F.eks. er omkring 400 virksomheder etableret i Kina og flere hundreder i Vietnam. Det afspejler sig i eksporten til Asien, som også er stigende. Men potentialet er langt større for Danmark.

Dansk eksport af varer			Eksportvækst (pct.)
	2000	2006	
<i>Mio. Kr.</i>			
Japan	14.565	11.160	-23,4
Kina & HK	7.281	13.492	85,3
Sydkorea	2.385	3.361	40,9
Indien	1.244	2.036	63,7
Taiwan	1.570	1.449	-7,7
Udvalgte ASEAN-lande*	3.692	5.212	41,2
I alt	30.736	36.710	19,4
Andel varehandel (pct.)	7,5	6,7	4,3

\* Singapore, Malaysia, Indonesien, Phillipinerne og Vietnam.

Selvom varehandelen mellem Asien og Danmark er vokset betydeligt igennem de senere år, udgør vareeksporten til Danmarks vigtigste asiatiske handelspartnere i dag fortsat mindre end 8 procent af den samlede danske vareeks-

port. Fra 1999 til 2005 er vareeksporten steget i alt med 41 procent – det er lidt mindre end de 44 procent, som den samlede danske vareeksport steg med i samme periode. Tilsvarende tal for EU som helhed er noget højere og tyder på, at Danmark ikke i samme omfang som andre europæiske lande har været i stand til at udnytte de nye muligheder i Asien.

Dansk eksport af tjenesteydelser			Eksport- vækst (pct.)
Mio. Kr.	2000	2005	
Japan	6.792	7.497	10,4
Kina & HK	7.225	10.064	39,3
Sydkorea	2.444	3.512	43,7
Indien	1.001	3.443	244,0
Taiwan	1.695	1.082	-36,2
Udvalgte ASEAN-lande*	5.061	5.398	6,7
I alt	24,22	31,00	28,0
Andel handel med tjenesteydelser (pct.)			
	12,5	12,2	11,1

\* Singapore, Malaysia, Indonesien, Phillipinerne og Vietnam.

På tjenesteydelsesområdet har der været tale om en kraftigere vækst end i varehandlen, og her overgår eksporten langt importen. Det afspejler dansk søfarts stærke position på de asiatiske markeder. Stigningen i eksporten af tjenesteydelser til Asien ligger derfor også over stigningen i den samlede tjenesteksport i samme periode.

Der er seks centrale målsætninger for indsatsen for at øge dansk eksport til Asien:

- Etablering af en række bilaterale samarbejdsaftaler for at sikre optimal eksponering af danske erhvervs kompetencer i Asien.
- Strategisk anvendelse af besøg fra danske ministre, Folketingsudvalg og andre politikere i Asien med det formål at sikre optimal synliggørelse af danske erhvervs kompetencer.
- Sikre fodfæste for små og mellemstore danske virksomheder på de asiatiske markeder via eksportstartprogrammer, herunder BornGlobal og BornCreative (jf. faktaboks herom).
- Oprettelse af erhvervs-opstartsfaciliteter, såkaldte inkubatorer, som kan give især små og mellemstore virksomheder adgang til de købedygtige asiatiske forbrugere.
- Styrkelse af eksisterende eller åbning af nye handelskontorer på de asiatiske vækstmarkeder i takt med udviklingen i muligheder og efterspørgslen fra dansk erhvervsliv.
- Styrkelse af samarbejdet om eksportaktiviteter på de asiatiske markeder

mellem private og offentlige aktører, herunder regioner og kommuner samt GoGlobal-organisationerne.

Konkurrencen om at opnå markedsandele i Asien er hård og barriererne for udenlandske virksomheder betydelige. Danmarks udgangspunkt er dog godt, idet danske virksomheder har kompetencer i verdensklasse på områder som miljø- og energi (jf. tidligere afsnit herom), informations- og kommunikationsteknologi (IKT), maskinindustrien, biotek, sundhed og pharma, fødevarer, samt søtransport. Danmarks styrkeposition på disse områder skal fastholdes og udbygges.

#### *Informations – og kommunikationsteknologi*

Danske IKT-kompetencer ligger bl.a. indenfor udvikling og implementering af digital forvaltning, som hjælper den enkelte borger i kommunikationen med det offentlige system. Danmark, som er blandt de førende i verden på dette område, skal allerede nu markedsføres offensivt i Asien, som bliver et oplagt marked i fremtiden.

### *Maskinindustrien*

Dansk eksport af maskiner og kraftmotorer udgør i dag ca. 1/3 af Danmarks eksport til Asien. I takt med at den asiatiske industri udvikles, forventes det, at de danske muligheder for eksport øges i fremtiden. Danmark vil arbejde for, at maskinindustrien markedsføres offensivt i Asien.

### *Oplevelsesøkonomi*

Oplevelsesøkonomi dækker over et bredt udsnit af virksomheder inden for så forskellige områder som computerspil, musik, film, arkitektur og design. Det voksende antal købedygtige forbrugere bidrager allerede i dag til at gøre de asiatiske lande til vigtige markeder. Japan er det førende afsætningsmarked, især indenfor eksporten af designprodukter som f.eks. møbler og brugskunst. Danmark vil arbejde for at markedsføre de danske kompetencer inden for oplevelsesøkonomien offensivt til gavn for både dansk erhvervsliv og forbrugerne i de asiatiske økonomier. Små og mellemstore virksomheder skal gives særlig støtte til deres asiatiske aktiviteter, bl.a. gennem BornCreative-programmet samt gennem øget adgang til asiatiske innovationsnetværk.

### **GoGlobal, BornGlobal og Born-Creative**

Guiden på GoGlobal.dk er en mulighed for danske virksomheder til at få hjælp til eksport, til at finde underleverandører, til at etablere sig i udlandet og til projekter i østlande og udviklingslande. Hjælpen omfatter både rådgivning og finansiering i form af garantier, kreditter, lån, egenkapital og tilskud. GoGlobal er et samarbejde mellem Danmarks Eksportråd, Eksport-Kredit Fonden, Danida og Investeringfondene IFU & IØ.

BornGlobal og BornCreative er et tilbud til små og mellemstore virksomheder inden for hhv. det højteknologiske og det kreative område, som vil styrke deres internationalisering. Eksportrådets BornGlobal og BornCreative konsulenter har særligt kendskab til de højteknologiske og kreative brancher og stor erfaring med at igangsætte eksport. De sammensætter et program med udgangspunkt i den enkelte virksomheds behov ud fra en række ydelser, der er særligt relevante for videnbase-rede eller kreative virksomheder.

### *Biotek, sundhed og pharma*

I takt med at flere lande i Asien får en voksende middelklasse og et forbedret privat og offentligt sundhedssystem, forøges målgruppen for danske produkter inden for sundhed og pharma. Den danske medicinalindustri er meget aktiv i Asien, men begrænses ofte af problemer i forbindelse med intellektuelle ophavsrettigheder og offentlige barrierer. Danmark vil arbejde for at nedbryde sådanne barrierer og beskytte medicinalindustriens rettigheder.

Bioteknologi er et område, hvor øget samarbejde mellem virksomheder og forskningsinstitutioner, herunder om produktudvikling, vil være af stor værdi for både Danmark og Asien. Danmark kan således på en række områder indgå i et samarbejde med stærke forskningsmiljøer i Asien. Danmark kan også med fordel benytte den billige veluddannede arbejdskraft i mange asiatiske lande i forbindelse med forskning og dermed bevare konkurrenceevnen.

## *Fødevarer*

I takt med at eksporten af fødevarer til nærmarkederne i Europa stagnerer, forventes det, at de befolkningsrige asiatiske lande i stigende grad vil udgøre strategisk vigtige markeder for Danmarks fødevarerhverv, herunder følgerhverv som ingrediensindustrien, maskinindustrien til behandling af fødevarer, samt udviklingen af produktionsprocesser med høj grad af fødevarer sikkerhed. Danmark vil arbejde for, at værdien af danske fødevarer synliggøres i takt med, at asiatiske lande viser stigende interesse for vestlige fødevarer. Fødevarerproduktionen er i disse år under omstrukturering og opgradering i en række asiatiske lande. Det giver nye kommercielle muligheder for at udnytte danske fødevarer virksomheders kompetencer indenfor fødevarer sikkerhed og miljøhensyn, herunder danskproducerede maskiner til forarbejdning af fødevarer.

## *Skibsfart og tilknyttede erhverv*

Asien indtager en central placering for dansk skibsfart med Kina og Japan som to af søfartens væsentligste markeder. Hertil kommer, at Indien allerede i dag udgør et betydeligt marked. Endvidere udgør de sydøstasiatiske lande hver for sig vigtige markeder, der ligesom Kina er præget af en markant vækst, hvor dansk skibsfart ikke alene vokser, men også får

stigende markedsandele. På alle markeder i Fjernøsten tegner dansk skibsfart sig for langt hovedparten af den samlede danske valutaindtjening. Danmark vil arbejde for at fastholde og udbygge landets centrale placering på de asiatiske markeder for søfart, bl.a. gennem handlingsplanen ”Danmark som Europas førende søfartsnation”.

Foruden søfarten besidder Danmark også spidskompetencer indenfor tilknyttede erhverv, herunder skibsbygning, offshore udvinding samt maritim udstyrs- og serviceproduktion. Danske udstyrsleverandører forventes således i stigende at etablere sig i Østasien for at være nær værfterne. Dette gælder ikke mindst Kina, der indenfor få år forventes at blive verdens største værftsnation. Også på området for havnelogistik, herunder transport til og fra havne samt konstruktion af havneterminaler, vil der i Asien være et voksende marked for danske virksomheder i de kommende år.

## **Regeringens handlingsplan for Danmark som Europas førende søfartsnation**

Det er regeringens vision at udvikle Danmark som Europas førende søfartsnation. Dette gælder såvel for skibsfarten som for en lang række følgeindustrier, det vi også kalder Det Blå Danmark. Med udgangspunkt i denne vision har regeringen udarbejdet en handlingsplan, der skal forbedre rammebetingelserne for Det Blå Danmark.

Handlingsplanen anbefaler bl.a., at der oprettes en Task Force til fremme af dansk indflydelse og markedsadgang, herunder i Kina og på andre vækstmarkeder i Asien.

For at øge eksportmulighederne bredt og tiltrække investeringer er det nødvendigt at udbrede kendskabet til Det Blå Danmarks styrkepositioner. Dette skal ske gennem et øget samarbejde mellem de maritime erhverv og Danmarks Eksportråd. Der skal endvidere udarbejdes en ”startpakke” til udenlandske rederier, som overvejer registrering i Danmark.

## Asiater skal investere i Danmark og rejse til Danmark

### *Investeringer*

Danmark skal øge indsatsen for at tiltrække videnstunge asiatiske investeringer til landet. Globaliseringen og investeringerne går begge veje. Det sikrer overførsel af viden og kompetencer. Asiatiske investeringer i Danmark styrker Danmarks konkurrenceevne og skaber videnstunge arbejdspladser.

Kina og Indien udgør nogle af fremtidens vigtigste ”leverandører” af udenlandske investeringer til Danmark. Eksempelvis forventer Deutsche Bank, at Kinas udenlandske investeringer vil stige med 20% om året henover de næste fem år. De lande, som Danmark konkurrerer med om udenlandske investeringer, har derfor alle foretaget eller er i gang med større satsninger i Kina. Også Indien er godt på vej, især inden for videnstunge områder som IKT og biotek.

Selvom Kina og Indien endnu kun tegner sig for en begrænset andel af verdens patenter, er de to landes relative andel stigende. Således voksede antallet af kinesiske og indiske patenter med hhv. 23% og 20% mellem 2000 og 2004. Med denne voksende fokus på innovati-

on rykker Kina og Indien langsomt men sikkert op i den globale værdikæde.

I takt med den økonomiske vækst satser flere asiatiske virksomheder også på at opbygge egne brands og ekspandere i udlandet. Et godt eksempel er den indiske vindmølleproducent Suzlon, der som et led i sine bestræbelser på at ekspandere globalt, har besluttet at placere virksomhedens globale hovedkvarter i Danmark.

Ovennævnte eksempel må ikke stå alene. De asiatiske investeringer i Danmark skal have et omfang, der afspejler Asiens tyngde i verdensøkonomien. Men konkurrencen om at tiltrække udenlandske investeringer er hårdere end nogensinde. Den danske indsats vil især ske gennem et øget aktivitetsniveau i udlandet.

Invest in Denmark under Danmarks Eksportråd er allerede tilstede i en række kinesiske byer og i Japan. Medarbejdere i disse lande dækker desuden Sydkorea, Taiwan, Singapore, Malaysia og Indien. I de kommende år vil dansk investeringsfremme i forhold til Kina - og Asien generelt – blive styrket yderligere.

På investeringsområdet vil Danmark især arbejde for:

- At øge salgsindsatsen for at tiltrække asiatiske investeringer til Danmark.
- At udvide antallet af danske spidskompetencer, der skal markedsføres og sælges i Asien. ”Vedvarende Energiformer” herunder energisparende teknologi indgår som nyt fokusområde for salgsindsatsen i Asien. Herudover testes områderne ”Fashion/Design” og ”det Maritime Danmark”.
- At udvikle markedsføringsmateriale, baggrundsinformation og kontaktpunkter til danske vidensmiljøer indenfor de nye fokusområder.

### *Asiatiske turister i Danmark*

Den asiatiske turisme er i voldsom vækst. Det kan også mærkes i Danmark, hvor den asiatiske turisme fra 2004 til 2005 målt i antal overnatninger voksede fra 200.000 til 340.000 – dvs. en stigning på 70% på blot et år. Japan er stadig størst, men inden for to år vil Kina overtage som den største asiatiske afsender af turister til Danmark. Kinesiske turister lægger samtidig i gennemsnit tre gange så mange penge i Danmark som turisterne fra vores europæiske nabolande.

Denne udvikling vil fortsætte i de kommende mange år, bl.a. som følge den igangværende liberalisering af det asiatiske rejsemarked og den generelle velstandsstigning i regionen. Og Asien er først lige begyndt at røre på sig. Det vurderes, at mere end én tredjedel af verdens internationale turister vil komme fra Asien i 2020, herunder mere end 100 mio. fra Kina alene.

Danmark skal derfor have endnu større del i det asiatiske rejseboom i fremtiden. På turismeområder vil Danmark bl.a. arbejde for:

- At turisterhvervet samarbejder med det øvrige erhvervsliv, frivillige foreninger og det offentlige om at udvikle nye turismeoplevelser, som skræddersys til asiatiske turisternes unikke behov.
- At den danske administration af visumreglerne fungerer effektivt, således at asiatiske turister og forretningsfolk sikres nem og hurtig adgang, samtidig med at misbrug forhindres. Endvidere bør der udarbejdes en handlingsplan for en styrkelse af visumområdet specifikt i forhold til det kinesiske marked.

### *Danske rejsende i Asien*

Nye eksotiske rejsemål og de senere års voldsomme stigning i rejseaktiviteten har medført, at stadig flere danskere opholder sig som turister i Asien. Denne udvikling forventes at fortsætte i de kommende år. FN vurderer, at Asien i 2020 årligt vil modtage næsten 400 mio. turister og derved tegne sig for mere end 25 pct. af det globale marked for internationale rejser. Den danske rejsebranche vurderer, at især Thailand vil blive et endnu mere populært feriemål for danskere i de kommende år. Besøgstallet til andre asiatiske destinationer, herunder især Vietnam og Kina, forventes også at stige, om end i noget mindre omfang end Thailand.

Den øgede turisme til Asien betyder, at behovet for bistand til nødstedte danskere øges. Dette gælder særligt i forbindelse med nødstedte danske rejsende, som ikke har tegnet rejseforsikring. Det gælder også i forbindelse med terrorisme, naturkatastrofer, globale sundhedsrisici og andre uroligheder, som kan få konsekvenser for danskere som opholder sig i de ramte lande. Med henblik på at imødegå disse udfordringer opbygges et 24 timers situationscenter i Udenrigsministeriets Borgerservice, der globalt skal bistå nødstedte danskere.

Danmark vil endvidere arbejde for:

- At Udenrigsministeriets repræsentationsstruktur følger udviklingen i masseturismen til Asien, således at der i videst muligt omfang kan ydes den nødvendige assistance til danskere i nød.
- En fortsat udvikling af samarbejdet mellem rejsebranchen og danske myndigheder med henblik på at sikre, at danske turister er fuldt opmærksomme på de forholdsregler, man bør tage som dansk turist i Asien, herunder spørgsmålet om tilstrækkelig forsikring.
- En fortsat udvikling af Udenrigsministeriets kriseberedskab med henblik på at der tages højde for udviklingen i rejsemønstrene.

### *Branding af Danmark i Asien*

I en konkurrencepræget global økonomi skal lande også være enestående og skille sig ud i konkurrencen. Flere asiatiske lande og borgere er optagede af mange af de grundlæggende elementer Danmark består af i form af velfærdsstat og social sammenhængskraft, fleksibelt arbejdsmarked, og vores høje grad af miljø- og forbrugerbeskyttelse. Det er grundlaget for et land som Danmarks brand og i Asien basis for yderligere

markedsføring og målrettede erhvervsfremstød. Samtidig åbnes også muligheden for egentlig systemeksport af elementer fra velfærdsstaten til Asien.

En branding af Danmark i Asien på investeringsfremmeområdet og som turistland ville kunne forbedre kendskabet til Danmark i Asien. Mange asiater tænker snarere generelt på Europa end specifikt på Danmark, når de orienterer sig mod Vesten. En kampagne i Asien vil også med fordel kunne markedsføre Danmark som et førende uddannelsesland med mange muligheder for asiatiske studerende.

### **Regeringens handlingsplan for offensiv global markedsføring af Danmark**

En brandingkampagne handler om at binde budskaberne om danske styrkepositioner og egenarter sammen til et klart og kommunikerbart udtryk, som lever op til forventningerne blandt et stort antal investorer, virksomheder og besøgende generelt.

Regeringen har i 2006 udarbejdet en handlingsplan for offensiv global markedsføring af Danmark. Handlingsplanen omfatter bl.a. et samlet Danmarksinitiativ, der samordner markedsføringsindsatsen på forskellige områder. Konkret lægges op til at styrke markedsføringen af Danmark som turistmål, kreativ nation og som et attraktivt uddannelses- og investeringsland.

Handlingsplanen er udarbejdet af Økonomi- og Erhvervsministeriet, Udenrigsministeriet, Undervisningsministeriet og Finansministeriet samt en lang række andre offentlige og private aktører.

### **Danske virksomheder repræsenterer danske værdier**

Handelsliberaliseringer, direkte udenlandske investeringer og offshoring udgør en nødvendig del af globaliseringen. Udflytningen af produktionen bør dog ikke ske på bekostning af miljøet og grundlæggende sociale rettigheder. Særligt Asien vil i de kommende år udgøre en stor udfordring for bestræbelserne på at sikre ansvarlig og bæredygtig virksomhedsdrift. Det er derfor vigtigt, at danske virksomheder, der investerer i eller handler med de asiatiske vækstøkonomier, fuldt ud forstår og respekterer deres sociale, etiske og miljømæssige ansvar, der under ét betegnes Corporate Social Responsibility (CSR).

Danske virksomheder skal kunne trække på viden og værktøjer, der kan hjælpe dem med at integrere sociale, etiske og miljømæssige hensyn i deres forretningsaktiviteter og i interaktionen med deres interessenter, herunder underleverandører, medarbejdere, kunder og lokalsamfundet.

Samtidig er CSR et væsentligt konkurrenceparameter, som danske virksomheder kan bruge til at positionere sig på det globale marked. Virksomhedernes arbejde med CSR kan således bruges til at differentiere sig fra konkurrenterne, eller i udviklingen af nye bæredygtige



forretningskoncepter, herunder varer og tjenesteydelser rettet mod jordens fattigste mennesker.

CSR er først for nyligt kommet på dagsordenen i Asien. Der er imidlertid voksende interesse for begrebet blandt regionens virksomheder og beslutningstagere, bl.a. som følge af krav fra europæiske forbrugere og samarbejdspartnere. Der er fortsat lang vej, før tankerne om CSR slår rod i regionen. Men det er står klart, at slaget om fremtidens CSR i høj grad kommer til at stå i Asien.

På CSR-området vil Danmark arbejde for:

- At etablere partnerskaber mellem danske virksomheder og Danida inden for rammerne af ordningen Offentlige og Private Partnerskaber således, at Danmark kan fremme CSR i Asien og promovere Danmark som et foregangsland på området.
- At tilvejebringe praktiske redskaber, der kan hjælpe danske virksomheder med at arbejde strategisk med CSR, herunder gennem en videreudvikling af CSR Kompasset. Redskaberne bør sætte danske virksomheder i stand til at håndtere de særlige udfordringer, de måtte finde i Asien.

- At styrke dialogen med asiatiske regeringer, virksomheder og andre interessenter om CSR og bæredygtig virksomhedsdrift.

### **CSR kompasset.dk**

CSR Kompasset er et internetværktøj, der kan hjælpe danske virksomheder med at håndtere sociale, etiske og miljømæssige forhold i leverandørkæden. Værktøjet er udviklet af Økonomi- og Erhvervsministeriet, Dansk Industri og Institut for Menneskerettigheder med støtte fra Danida. CSR kompasset kan dels hjælpe virksomheder, som modtager CSR-krav fra kunder, dels virksomheder, som selv ønsker at stille etiske krav til samarbejdspartnere – f.eks. asiatiske underleverandører.

### **Offentlig Private Partnerskaber (OPP)**

Programmet sætter fokus på virksomheders sociale ansvar og lægger vægt på innovative partnerskaber med danske virksomheder i udviklingslande, der ønsker at forbedre arbejdernes vilkår, gøre en indsats i lokalområdet eller beskytte miljøet. Programmet yder tilskud og rådgivning, der gør det lettere for især små og mellemstore virksomheder at komme i gang. PPP kan anvendes i udvalgte udviklingslande, herunder Kina og Indien samt i de danske programsamarbejdslande Bangladesh, Bhutan, Nepal og Vietnam.

## Danskere og asiater skal uddanne sig og forske sammen

Danmark skal i stadig højere grad leve af viden. Skal Danmark være verdens mest konkurrencedygtige økonomi i 2015, må danske virksomheder og forskere gøre maksimalt brug af de internationale muligheder for at styrke den innovative kapacitet. Her vil samarbejdet med Asien blive helt centralt.

Parallelt med den øgede økonomiske og politiske vægt vil Asien således også stå for en stadig højere del af verdens vidensproduktion. Fra 1990 til 2004 steg Asiens andel af publicerede videnskabelige artikler på globalt plan fra 16 procent til 25 procent. Der uddannes allerede nu 260.000 ingeniører årligt i Indien, og Kina ventes at bruge 2 procent af sit BNP på forskning og udvikling i 2010. Japan bruger allerede mere end 3 procent af sit BNP på forskning.

På det overordnede plan skal Danmark derfor:

- Styrke markedsføringen af danske uddannelsesinstitutioner og uddannelsesmodeller i Asien.
- Indgå en række aftaler om forskningssamarbejde med relevante asiatiske lande.

- Etablere flere innovationscentre i udvalgte forsknings- og innovationsmiljøer i Asien i forlængelse af det nye innovationscenter i Shanghai, der forventes åbnet i 2007.
- Tiltrække dygtige asiatiske forskere og andre vidensarbejdere, herunder ingeniører og IT-specialister.
- Sikre at den danske administration af visumreglerne fungerer effektivt, således at asiatiske forskere og studerende sikres adgang til Danmark, samtidig med at misbrug forhindres.

### *Uddannelse som dansk eksport*

En række prognoser viser en stærkt stigende efterspørgsel efter uddannelse i de asiatiske lande i de kommende år. Det åbner mulighed for, at Danmark kan tiltrække betalende asiatiske studerende til højere læreanstalter og således opbygge en systematisk eksport af danske uddannelser. Tiltrækning af dygtige asiatiske studerende kan samtidig bidrage til at sikre danske virksomheders behov for veluddannet arbejdskraft.

Uddannelse indgår også i stigende grad som et element i multi- og bilaterale samarbejdsaftaler med asiatiske lande samt i bistands- og udviklingsprojekter, der omfatter en bred vifte af ydelser og samarbejdsmuligheder.

Foruden at tilbyde uddannelser på universitetsniveau har Danmark også gode muligheder for at udnytte dansk knowhow inden for områderne livslang læring, erhvervsuddannelser og voksenuddannelser. Hertil kommer styrkelse og opbygning af intensive samarbejder, netværk eller alliancer mellem danske højere læreanstalter og deres asiatiske modparter.

Der må dog forventes en stigende global konkurrence om at tilbyde uddannelsesmodeller til Asien og tiltrække asiatiske studerende. Hvis Danmark skal tiltage sig en stor og stigende markedsandel på uddannelsesområdet kræves et tæt samspil mellem de højere læreanstalter, institutioner på uddannelsesområdet og centrale ministerier med henblik på at understøtte dansk ekspertise og kapacitet. Samtidig må der være tale om en løbende afvejning mellem kommercielle hensyn og interessen i at styrke mellemfolkelige bånd.

På uddannelsesområdet vil Danmark arbejde for:

- At Danmark markedsføres i Asien som et uddannelsesland, herunder gennem hyppige besøg af danske delegationer, der markedsfører mulighederne for asiatiske studerende.

- At dygtige studerende fra mindre velstillede asiatiske lande også kan få mulighed for at studere i Danmark, bl.a. gennem uddeling af stipendier gennem Danida.
- Fremme danske uddannelsesinstitutioners arbejde i Asien ved at understøtte konkrete initiativer med kontaktfremmidling og ved at stille viden og kompetence i ministerierne til rådighed. Uddannelsesinstitutionerne bør sikre sig en platform på det internationale uddannelsesmarked ved at engagere sig i udviklingen af uddannelsesprodukter, der på den ene side baserer sig på styrkesiderne i den danske uddannelsesstradition; men som samtidig har en international profil. I den forbindelse er en international akkreditering af den tilbudte ydelse af stor betydning.
- Lancering af danske kompetencer inden for livslang læring, erhvervsuddannelser og voksenuddannelser, bl.a. med afsæt i ASEM-netværket samt GATE-programmet.
- At sikre hensigtsmæssige rammer for, at danske uddannelsesinstitutioner kan gøre sig gældende på uddannelsesmarkedet i Asien, f.eks. ved at fjerne unødige hindringer for institutionernes internationale aktiviteter samt ved at styrke den danske videns- og erfaringsbase på området.

### **Danske uddannelsesprojekter i Asien**

”ASEM LLL Research and Education Hub for Studies in Lifelong Learning” er et universitetsnetværk med deltagelse af 18 nationer i Europa og Asien. Formålet er at fremme uddannelse i et livslangt perspektiv, ligesom netværket fungerer som paraply for udveksling af studerende og forskere samt for formidling af konkrete projekter. Netværket ledes af Danmarks Pædagogiske Universitetsskole.

”Gate – Global Adult Teaching and Learning Concept” er et projekt, der med udgangspunkt i et bilateralt samarbejde med Sydkorea, har udviklet et koncept for salg af danske uddannelsesmodeller i udlandet. Programmet fokuserer på undervisning af voksne. Foruden Sydkorea er der konkrete forhandlinger om et GATE-projekt i Kina.

”IT i undervisning og uddannelse” er et projekt mellem Danmark og Sydkorea, som har til formål at styrke den pædagogiske anvendelse af IT på uddannelsessteder.

Danmark deltager i en række EU-programmer og initiativer, bl.a. ”Asia-Link-programmerne”, som omfatter netværksstøtte til europæiske og

asiatiske uddannelsesinstitutioner, samt ”European Higher Education Fair”, som profilerer Europa som et attraktivt uddannelsessted.

Endelig har forskellige danske uddannelsesinstitutioner selv etableret samarbejder med asiatiske partnere. Eksempelvis driver Copenhagen Business School en Masteruddannelse for danske og kinesere, der er ansat i danske virksomheder.

### *Forskningsamarbejde*

Lande som Kina, Indien og Sydkorea udgør i stigende grad kraftcentre for forskning, herunder inden for biotek og nanoteknologi. Hertil kommer, at Japan fortsat er hjemstedet for en betydelig del af den asiatiske forskning, og landet indtager mere end halvdelen af pladserne på de typiske lister over de ti bedste universiteter i Asien.

Samarbejdet bør derfor fremmes mellem danske forskere, universiteter, virksomheder og innovationsmiljøer og regioner i Asien, som har stærke koncentrationer af ledende globale virksomheder, forskermiljøer/universiteter og iværksættermiljøer.

Konkrete fokusområder kunne være øget samarbejde mellem universiteter med henblik på fælles forskningsprojekter og forskerudveksling samt samarbejde mellem virksomheder og forskningsinstitutioner samt udvikling af danske virksomheders forsknings- og udviklingsaktiviteter i Asien.

De danske repræsentationer i Asien skal i højere grad bistå danske iværksætter- og forskermiljøer og virksomheder med teknologioverførsel, videnspredning, markedsføring, formidling, kapitaltilførsel, internationale samarbejdsaftaler, sourcing, markedsadgang mv.

På forskningsområdet vil Danmark arbejde for:

- At etablere innovationscentre i udvalgte forsknings- og innovationsmiljøer i Asien, som kan fungere som brohoveder for danske virksomheder og forskere.
- Konkret samarbejde med fremspirende forskningscentre i Kina og Indien samt andre asiatiske lande.
- Styrke forskningssamarbejde med Japan, bl.a. med afsæt i en kommende dansk-japansk aftale om teknologisk og videnskabeligt samarbejde.
- Indgåelse af fælles aftaler om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser med bl.a. Kina.
- Etablering af stipendieprogram for asiatiske og danske forskere.

### *Offensiv og fokuseret tiltrækning af asiatiske vidensarbejdere*

Identifikation af egnede vidensmiljøer er en vanskelig proces i lande med befolkningsstørrelser og udviklingshastigheder som i Asien. I dag varetager danske virksomheder og institutioner stort set dette arbejde på egen hånd, ofte i samarbejde med lokale agenter. Hvis Danmark skal klare sig i konkurrencen med

andre lande om tiltrækning af asiatiske eliter, herunder forskere, ingeniører og IT-specialister, er der brug for en mere målrettet og fokuseret tilgang.

En sådan indsats vil samtidig sikre, at danske virksomheder samt uddannelses- og forskerinstitutioner identificerer de rette samarbejdspartnere. Inden for undervisningssektoren vil den nuværende, undertiden problematiske, afhængighed af lokale agenter kunne mindskes.

En mere målrettet indsats for at tiltrække asiatiske vidensarbejdere til Danmark, vil især skulle ske gennem en styrkelse af de danske repræsentationer med egentlige forsknings-/uddannelses-attachéer.

## Indien

Danske virksomheders interesse for Indien stiger i disse år. Det skyldes bl.a. en købestærk middelklasse på ca. 300 mio. mennesker. Samtidig har en række indiske sektorer – ikke mindst IT og biotek – gennemgået en udvikling, så landet i dag ikke blot er en attraktiv destination på grund af de lave omkostninger, men i lige så høj grad på grund af et højt vidensniveau.

Den indiske softwareproduktion omsatte således for 110 mia. kroner alene i 2003-2004 – en stigning på 17 procent i forhold til året før. Væksten i biotekindustrien har ligget på 30-40 procent de senere år og den samlede indtjening i industrien var i årene 2004-2005 på over en mia. USD. Dette tal forventes at stige til over 5 mia. USD i 2010.

Det danske og det indiske videnskabsministerium indgik i 2004 en aftale på biotek-området. Som opfølgning på aftalen er der nedsat en dansk-indisk styregruppe. På den baggrund er de første fælles dansk-indiske forskningsprojekter etableret i begyndelsen af 2006. Videnskabsministeriet arbejder desuden på et Memorandum of Understanding med Indien på IT-området.

## Danskere og asiater i tæt samspil

Et centralt element til styrkelse af Danmarks placering i Asien og omvendt er mellemfolkelige kontakter. Her er særligt den aktive danske rolle i ASEM-samarbejdet betydningsfuldt, med bidrag til både opstart og videreførelse af mellemfolkelige projekter.

Danmark har endvidere kulturaftaler med en række asiatiske lande, som bl.a. muliggør studieophold for studerende og forskere. Mellemfolkeligt samarbejde kan imidlertid med fordel starte allerede på grundskoleniveau for at styrke danske børn og unges kompetencer i at indgå i nye sammenhænge.

Danmark har også betydelig interesse i at fremme etablering og udvikling af professionelle og personlige kontakter mellem asiatiske ledere og beslutningstagere og deres danske kolleger.

Sådanne kontakter vil bl.a. kunne fremmes ved at invitere fremtidige asiatiske ledere og beslutningstagere til Danmark. Kommende asiatiske ledere vil herved kunne bibringes forståelse af Danmark som samfund, international politisk aktør og handelsnation, og omvendt bidrage til dansk viden om asiatiske kulturelle, økonomiske og politiske forhold. I takt med globaliseringen stiger behovet for etablering af mekanismer til at

fremme stabilitet og gensidig forståelse i forholdet mellem Europa og Asien. Øget dialog mellem forskellige kulturer og religioner er samtidig en afgørende forudsætning for en fortsat udbygning af samarbejdet mellem de to regioner. Dialog mellem kulturer og religioner har derfor også været et gennemgående tema i ASEM-samarbejdet de senere år, bl.a. gennem de såkaldte ASEM tværreligiøse dialogmøder.

For at styrke samarbejde med Asien på det mellemfolkelige område vil Danmark:

- Bidrage til at styrke den kulturelle og tværreligiøse dialog mellem Europa og Asien, bl.a. gennem støtte til og aktiv deltagelse i ASEM tværreligiøse dialogmøder.
- Støtte det asiatiske og europæiske civilsamfunds inddragelse i ASEM-samarbejdet, bl.a. i form af ASEM NGO Forum.
- Fremme virtuel udveksling på grundskole niveau samt udvide praktikordninger i udlandet til også at omfatte Asien.
- Etablering af Asia Visitors Programme. Med Asien som pilot-region tage initiativ til et internationalt besøgsprogram for potentielle fremtidige ledere og beslutningstagere.

### **ASEM tværreligiøse dialogmøder**

Inden for rammerne af ASEM har der siden 2005 været afholdt tværreligiøse dialogmøder. Formålet med initiativet er at skabe gensidig forståelse og respekt mellem forskellige trosretninger. Ligeledes er det formålet at fremkomme med forslag til konkrete aktiviteter, der kan bidrage til at skabe harmoni mellem trosretninger. Dialogmøderne, der foregår på ekspertniveau, fokuserer bl.a. på mediernes rolle, multietniske samfund og uddannelse. Danmark har støttet de hidtidige dialogmøder i henholdsvis 2005 og 2006 og vil ligeledes støtte det kommende dialogmøde i Kina i juni 2006. Ved dialogmøderne har deltaget danske eksperter fra forsknings- og medieverdenen.

### *Styrket kulturudveksling og kulturbistand til asiatiske udviklingslande*

For at styrke Danmarks placering i Asien og Asiens placering i Danmark vil kulturudvekslingen med og kulturbistanden til Asien skulle opprioriteres.

Ambassaderne i de danske program-samarbejdslande kan inden for fastlagte rammer allerede nu bevilge støtte til forskelligartede projekter inden for kulturområdet. Sådanne projekter har givet Danmark betydelig PR. Tilsvarende kulturstøtte udenfor programsamarbejdslande bør overvejes.

Den bilaterale kulturudveksling og inddragelse af kultur i udviklingsbistanden bør fortsat være forankret på ambassaderne, idet aktiviteterne i væsentligt omfang bør baseres lokalt på grundlag af indgående kendskab til den nationale kulturscene.

### **Asia-Europe Young Political Leaders Forum**

Danmark vil fortsat prioritere støtten til ungdomssamarbejdet mellem Asien og Europa i ASEM-regi, idet dette vurderes som den bedste langsigtede investering i et stærkt fremtidigt samarbejde mellem de to regioner. Danmark har således været blandt initiativtagerne til en ASEM konferenceække for unge politiske ledere fra Asien og Europa. Den første konference fandt sted i Kina i 2005 og videreføres i 2007 i Danmark. Formålet med initiativet er at etablere en tværpolitisk dialog mellem unge og særligt at engagere den politisk aktive ungdom i ASEM-processen. Ungdomskonferencerne spiller samtidig direkte ind i ASEM processen med bidrag til ASEM topmøderne. Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) koordinerer den danske rolle.



**Danmark i Asien – En prioritering af fremtiden  
juni 2007**

*Udgiver*

Udenrigsministeriet  
Asiatisk Plads 2  
1448 København K

Telefon: 33 92 00 00  
Fax: 32 54 05 33  
E-mail: [um@um.dk](mailto:um@um.dk)  
Internet: [www.um.dk](http://www.um.dk)

*Design og Tryk*

Udenrigsministeriet

Publikationen kan downloades eller bestilles på:  
[www.danida-publikationer.dk](http://www.danida-publikationer.dk)

Teksten kan citeres frit

ISBN 978-87-7667-733-6 (trykt version)

ISBN 978-87-7667-735-0 (elektronisk version)